

2841 exp: 6-15-92
Vaclovas Kleiza
10000 S Bell Ave
Chicago IL 60643

Naudojama
M. Mitydo
biblioteka

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVII, MARCH - KOVO 5 1992 Nr. 9

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DABARTINIAI AMERIKOS POLITIKOS SUNKUMAI

Antanas Butkus

Kada politikos žurnalų leidėjai kalba apie Amerikos užsienio politikos rašinius, jie visados prisimena straipsnį, pasirašytą slapyvardžiu "X". Ta slapyvarde G.F. Kennan 1947 metais išspausdino savo garsųjį straipsnį, kuris nustatė Amerikos užsienio politika ateinančioms keturiasdešimčiai metų – per visą "Šaltojo" karo laikotarpį. Straipsnio pagrindinė mintis – Containment (sulaikymas).

F.G. Kennan tame straipsnyje įrodinėjo, kad Vakarai turi sulaikyti komunizmo plėtimąsi, o ne jo pašalinimą, ar sušvelninimą, nes Kennon nuomone, komunizmas pats iš vidaus sužlugęs.

Kai "šaltasis karas" pasibaigė, mes laukiame kito "X" straipsnio, rašo Peter Grose, kuris nusakytų užsienio politiką sekantiems keturiasdešimčiai metų. Iki šiol niekas panašaus straipsnio neparašė, nes tai padaryti dabar yra labai sunku.

Sulaikymo politikos žavumas buvo tas, kad ji lengvai teikė direktyvas, nurodė, kas jai svarbu ir kas nesvarbu. Kennan straipsnis nurodė, kur yra grėsmė ir kur jos nėra, kur jie turi mobilizuoti kapitalo išteklius ir dėti pastangas, ir kur ne.

Dabartinė užsienio politikos struktūra primena riestainį su skyde viduryje – daug periferinių interesų, bet nieko jos centre, sako užsienio politikos ekspertas M. Mandelbaum. Vietoje vieno uždavinio, ateities Amerikos užsienio politika turės bazuotis į tris lygiagrečius uždavinius, kurie anksčiau buvo tik šalutiniai uždaviniai. Tie uždaviniai yra: reaguoti į buvusio komunistinio pasaulio dezintegraciją, kontroliuoti atominų ginklų gamybą ir jų pasiskleidimą kitose respublikose ir užtikrinti, kad Jungtinės Amerikos Valstybės turėtų laisvą išėjimą į pasaulinę rinką tuo metu, kai plečiasi pasaulinė ekonominė integracija.

Savaime aišku, kad nei vienas čia suminėtu uždavinių taip neįgyvendina Amerikos

gyventojų, kaip kad juos jaudino anuomet Chruščiovas, kai jis batė daugelį Jungtinių Tautų stalą, ar kai jis bandė įvežti atominis ginklus į Kubą. Dėl to, daugelis amerikiečių dabar galvoja, kad JAV globalinė užsienio politika yra jiems neįkandamas liuksusas, nors jos dalyvavimas pasaulinėje ekonomikoje ir jos saugumas nuo teroristinių užpuolių tebėra aktualūs.

Svarbiausi Amerikos užsienio politikos uždaviniai – tinkamas susidorojimas su subyrėjusia Sovietų sąjunga. Žinoti, kad iš sovietų išsivadavusios respublikos būtų ekonominiai pastovios laisvosios rinkos narės ir jų atominiai ginklai būtų sunaikinti arba griežtai kontroliuojami.

Čia suminėti Amerikos užsienio politikos uždaviniai suteikia tai politikai naują charakterį. Pavojaus atvejuje Amerikos politikos vairuotojai nebeteri galimybės skambinti Kremlui "rau donuoju telefonu". Amerika nebeteri pakankamai finansinių išteklių tą politiką vesti viena pati. Ji taip pat nebeteri sąjunginių valstybių beatodairinio pritarimo, Vakarų valstybės taip pat nebeįgyvendina tokio didelio pavojaus iš Rytų, kokį jautė "šaltojo karo" metu.

Tad dabartinė Amerikos užsienio politika turės atsižvelgti į Vokietijos, Saudi Arabijos, Japonijos inte-

PRIEŠ DVEJUS METUS: 1990 KOVO 11

Antanas Dundzila

Turime septynis toms Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (AT) stenogramų, apimančių 1990 kovo 10 – gegužės 15 posėdžius. Manome, kad DIRVOS skaitytojams bus įdomu, kaip vyko tas istorinis kovo 11 d. posėdis, paskelbęs Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą.

Įvadėlis

Kovo 11-tąją tam lemtinam žingsniui bent dalinai parinko pati sovietų valdžia. Lietuvoje buvo svarstomos ir vėlesnės datos. Tačiau Maskva tuo metu sujudo tai syti savo konstituciją, detaliuodama respublikų iš Sovietų Sąjungos išstojimo straipsnį. Nežinodama, kuo tie pataisymai baigsis, Lietuva subruzdavo sprendimą daryti tuoj po įvykdytų rinkimų į Lietuvos AT-ą, dar prieš "parlamentarinius" nutarimus Maskvoje.

Ką naujai išrinktoji AT-a darys, buvo visiems aišku. Žinojome, kad naujai išrinkti Nepriklausomybės šalininkai iš Vilniaus telefonu

resus ir jai taip pat reikės gauti Jungtinių Tautų pritarimą. Amerikiečiams teks prisitaikyti prie to, kad jų žodis užsienio politikoje nebebus paskutinis, nors Amerika pasiliko vienintelė su pergalybė pasaulyje.

valandomis konferavo su Lietuvos Atstovu Washingtone, Stasiu Lozoraičiu. Lietuvos Atstovas paruošė dirvą JAV Valstybės Departamento labirinte. Savo ruožtu Vilniuje Sąjūdžio darbuotojai suredavo siūlytinių nutarimų projektus.

Pats pirmasis naujai išrinktos AT-os posėdis įvyko šeštadienį, kovo 10 d. Šio posėdžio uždavinys buvo išrinkti Mandatų komisiją, kuri patikrintų rinkimų rezultatus ir juos pateiktų AT-ai.

Istorinis kovo 11 d. posėdis buvo atidarytas apie 9 val. ryto. Jį atidarė Rinkiminių Komisijos pirmininkas J. Bulavas. Šio posėdžio stenogramas užima 101 psl. knygos teksto. To posėdžio eigą bandysime atpasakoti keliuose DIRVOS skiltyse...

Kovo 11-oji

"Pirmininkas. Prašome, gerbiameji deputatai, užimti savo vietas. Laikas pradėti darbą. Pirmiausia reikia patikrinti mūsų kvorumą... Dalyvauja 130 deputatų.

Kvorumas yra, galima pradėti posėdį... Žodis suteikiamas Mandatų komisijos pirmininkui..."

Toliau imtasi kandidatų siūlymo į AT-os Pirmininko postą. Pirmuoju buvo pasiūlytas R. Ozolas, o pats R. Ozolas pasiūlė V. Landsbergį. Po kelių pasisakymų sekė ilgoka S. Kašausko kalba, kurioje jis pasiūlė A. Brazauską. Siūlyimų metu kai kurie deputatai pradėjo agituoti už savo kandidatus, tačiau tokio pobūdžio kalbos buvo atidėtos vėlesniam laikui. Ozolui ir Motiekai atsisakius kandidatuoti, liko du kandidatai – V. Landsbergis ir A. Brazauskas. Šioje vietoje pirmininkaujantis paskelbė 20 minučių pertrauką: laikantis susitarimo tvarkos, AT-oje kas pusantros valandos yra daromos pertraukos.

Po pertraukos, abėcėlės tvarka, pirmasis gavo žodį A. Brazauskas. Jis dėkojo tiek deputatams, tiek Lietuvos žmonėms, kurie laiškais ir petijomis siūlė jo kandidatūrą. "Nepriklausomos Lietuvos atkūrimas – pagrindinis ir neatidėliotinas uždavinys", jis teigė. Tačiau "optimalaus žengimo į nepriklausomybę kelias "turi būti gerai apmąstytas. Čia jis grįžo į savo vadovautos AT-os kai kuriuos sprendimus, paminėjo Tarybinės armijos igulas Lietuvos

(Nukelta į 6 psl.)

Vaidas iš sausio 13-sios įvykių paminėjimo Vilniuje. Vytautas Landsbergis sveikina savanorius. Dirva apgailestauja, kad nepavyko sužinoti visų šios nuotraukos dalyvių pavardes.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• **PALYGINTI PER TRUPĄ LAIKĄ**, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyva, buvo renkami parašai referendumą paskelbti, kad Lietuvoje būtų įvesta prezidento institucija. Iš viso buvo surinkta 359.790 parašai. Speciali komisija iš to skaičiaus išbraukė 3840 parašų, kaip negaliojančius. Taigi už prezidento posto įvedimą dar su kaupu liko reikalingi 355.950 parašai.

Po parašų surinkimo tuoj pasigirdo balsų, kad iki metų pabaigos būtų paskelbta prezidentūros įvedimas. Ar tuo Lietuvai bus geriau, dar per anksti tvirtinti. Tik sakoma, kad Lietuvos vyriausybė bus stipresnė. Dabar Aukščiausios Tarybos pirmininką vieni, kiek pataikaudami vadina prezidentu, o kiti tik pirmininku.

• **IŠ VILNIAUS RADIO JAU DAUGIAU KAIP MĖNESI GIRDIME**, kad tarp vyriausybės ir Lietuvos Banko vadovybės vyksta kandūs nesutarimai. "Lietuvos Aido" dienraštis, sausio 31 d. numeryje radome min. pirmininko G. Vagnoriaus atsakymą į korespondentės O. Montvydienės klausimą, kokios priežastys tokio nesutarimo. G. Vagnorius, trumpai sutraukus, taip atsakė: Vyriausybė nepatenkinta bankų reforma, nes ji nevyksta. Lietuvos Bankas šiuo metu bene vienintelė institucija, kuri veikia ne pagal Lietuvos įstatymus, kuri nepasiruošusi darbiui rinkos sąlygomis. Tarkim, pervedant pinigų iš Vakarų į Lietuvos banką, naudojami tie patys sovietiniai lėšų nusavinimo būdai. Padidėjo spekuliacija pinigais, naudojama ta pati sena finansinė atsiskaitymų, valiutinių operacijų sistema, nors Lietuvoje galioja visiškai kitokie įstatymai. Taip yra todėl, kad Lietuvos banko įstaigos iki šiol neperorganizuotos. Tokia padėtis mums kelia nerimą. Ir ne todėl, kad ten geresni ar blogesni žmonės dirba. Bankai – ekonomikos širdis. Jei nėra tikrų bankinių atsiskaitymų, valiutos keitimų, užsienio prekyba neįmanoma, tada trūksta prekių. Prisiminkime 1990 m. blokadą. Tada per bankus blokavo mūsų prekybinius ryšius su Rytai. Šiandien atvirkščiai – per bankus praktiškai užblokuoti bet kokie normalūs prekybiniai ryšiai su Vakarais. Deja, blokuoja ne išorinės jėgos, bet mes patys – Lietuvos bankas. Samoningai ar nesamoningai jis nesugeba užtikrinti normalios bankų veiklos tarptautinės prekybos požiūriu. Lietuvos bankas neužtikrina, kad nekludomai steigtųsi tarptautiniai bankai ar jų skyriai Lietuvoje, vyktų operacijos konvertuojama valiuta, būtų laisvai keičiama valiuta. Viso to nesant, atsidūrėme tokioje padėtyje, kad nutrūkus ryšiams su buvusiomis SSSR respublikomis užsiblokavome ir nuo Vakarų. Savo noru atsidūrėme lyg ir kalėjime.

Anot G. Vagnoriaus, vyriausybė siekia, kad Lietuvos Bankas iš esmės būtų reformuotas, taptų aktyvesnis. Jei nepavyks pagerinti padėties Lietuvos banke, Vyriausybei teks prašyti Aukščiausiosios tarybos pakeisti Lietuvos banko vadovybę. Bankas gali ir turi būti savarankiškas. Bet savarankiškumas turi būti suprantamas ne kaip galimybė neveikti, bet kaip teisė savo iniciatyva aktyviai dirbti. O darbo reformuojant bankų sistemą – per akis, viskas čia tik prasideda.

• **VISĄ PRAĖJUSIĄ SAVAITĘ LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJI TARYBA** svarstė šių metų biudžetą. Po ilgų svarstymų išlaidų suma sumažinta vienu milijonu ir 300 milijonų. Dabar visos išlaidos siekia apie 29 milijonus. Tikimasi, kad svarstant pajamas, gali dar sumažėti ir išlaidos, bet jau labai nežymiai. Svarstant biudžetą ir atsimerant nuolatinį rublio vertės mažėjimą, daugelį atstovų pasisakė, kad už kelių mėnesių biudžetą teks persvarstyti.

• **ŽADĖTOS KARIUOMENĖS IŠVEDIMAS IŠ LIETUVOS**, ir pirmiausia iš Vilniaus, kol kas neįvyksta. Net nepranešta ir kodėl taip atsitikę. Tas pats yra atsitikę ir su alyvos tekėjimu į Mažeikių naftos perdavimo įmones. Vieną dieną pažada, kad sustojimų nebebus, o kita dieną nutraukia tekėjimą. Kai kas net prisimena posakį, kad išgėrusio ruso ne tik kepurė, bet ir smegenys į šoną pakrypę, todėl ir atsiminti ką pažadėjęs, užmiršta.

• **DEVYNI BALTIJOS VALSTYBIŲ TEISININKAI**, po 3 iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos, yra iškviesti į JAV, kad gerai susipažintų, kaip pažangiai tvarkyti savo kraštų teisės reikalus. Jie Amerikoje išbus vieną mėnesį nuo vasario 8 d. iki kovo 9 d. būdami Washingtone, Raleigh, San Francisco, Denver, Miami, Providence ir New Yorke.

• **LIETUVOS SIMFONINIS ORKESTRAS** autobusais išvyko koncertams į Vokietiją, Belgiją, Prancūziją, Ispaniją ir Šveicariją. Su simfoniniu orkestru, kuriam vadovauja J. Domarkas, išvyko ir smuikininkas R. Katilius.

• **LIETUVOS TELEGRAMŲ** (žinių) Eltos direktorium nesenai paskirtas Adolfas Gurskis, iš profesijos filologas, kaip mokantis kelias kalbas, dirbęs vertėju.

• **AUTOMOBILIŲ GASOLINAS** iš 3 rublių už litrą pakilo iki 9 rublių. Guodžiamasi tik tuo, kad Latvijoje ir Estijoje gazolinas dar brangesnis.

• **LIETUVOS AUKSO ŠVEDIJOS** sandėliuose būta 1250 kg. Jo vertė tada buvusi 3.5 milijono dolerių. O dabar – 47.5 milijonai. Kiek bus sutarta ir kaip jis atiduodamas, į Lietuvą derėtis atvyks Švedijos finansų ministrė Wiede.

Lietuvos ambasadorius prie JT, kalba Kultūros Židinyje, Brooklyne, NY Vasario 16-tos minėjime.

Liūdo Tamošaičio nuotr.

APIE LIETUVOS PARTIZANŲ VADO ATSIMINIMUS – 2

Antanas Dundzila

(Tęsinys)

"Daugel krito sūnų...", tai paskutinio Lietuvos partizanų vado, Adolfo Ramanausko Vanago Lietuvoje išleista atsiminimų 446 psl. knyga.

Jau iš puslapių skaičiaus galima spręsti, kad leidinys yra stambus, beveik kapitalinis. Nei nuotraukų nei žemėlapių knygoje nėra. Tačiau parašomi dalykai yra tiek dokumentuoti, kad galima nustatyti įvairių partizaninio karo operacijų geografinę apimtį. Įdomu, nes su žemėlapiu galima susidaryti gerą vaizdą, pvz., kokius atstumus partizanai nugalėdavo žygio metu, kur ir kaip rinkdavosi puolimui ir t.t.

Pats autorius rankraštį suskirstė į tris dalis, apimančias šiuos laikotarpius: 1945 balandis – 1946 Naujieji metai, seka veikla 1946 m. bėgyje, o trečioji dalis (parašyta 1955) prasideda maždaug 1947 m. pradžioje ir tęsiasi iki 1948. Visos trys dalys parašytos vaizdžiai, balansuotai, su aiškiu pasakotojo talentu.

Sumėtęs pėdas, 1945 balandžio 25 autorius išėjo partizanauti. Su juo kartu išėjo jo kolega mokytojas Antanas Kulikauskas, pasirinkęs Dakto slapto vardą. (Iš atsiminimų spėtina, kad tai tas pats Dakto, tas pats Kulikauskas, figūravęs Daumanto – Lukšos aprašytuose žygiuose.) Tą vakarą, jau sutemus, Alytaus apylinkėje jie sutiko su kitais dviem asmenimis. "Nuo šios valandos prasidėjo tikras partizanų kelias", rašo Vanagas.

1945 m. birželio mėn. 2 d. Vanago vadovaujama 120 vyrų grupė Nemunaičio

bažnyčioje iškilmingai davė priesaiką. "Aš priėjau pirmas. Pabučiavau kryželį, trispalvę ir ginklą. Tą pat padarė visi vyrai. Po to kunigas dar pasakė keletą prasmingų žodžių, tuo ir baigėsi šis iškilmingas aktas. Padėjome dvasininkams, ir netrukus vėl atsidūrėme Noškūnų miško prieglobstyje..."

Pirmaisiais partizanavimo metais partizanai patyrė gana daug aukų, nes tokiai kovai buvo nepasiruošę. Skaitant knygą, pasidaro aišku, kad nuo pat ginkluotos rezistencijos pradžios partizanams reikėjo nepaprasto atsargumo ir drausmės. Reikėjo išsidirbti partizanavimo taktiką. Iš kitos pusės imant, pirmųjų metų partizanavimas buvo lengvesnis už vėlesniųjų, nes gyventojai ir gyvenimas darėjo daugiau ar mažiau lietuviams suprantama, okupanto nesuardyta tvarka.

Ginkluoto pasipriešinimo pradžioje partizanų būriai susitelkdavo beveik spontaniškai. Vienas iš pirmųjų uždavinių buvo pradėti megzti ryšius su kaimynystėje veikiančiais būriais. Autorius vaizdžiai, jaudinančiai aprašo savo paties susitikimą su kaimyniniais partizanų daliniais, ryšius su Nedingės apylinkės partizanais, susitikimą bei veiklą su legendariniu Lietuvos partizanų vadu Kazimieraičiu.

Rūpinantis partizanų organizavimu, teko spręsti ir eilę okupanto keliamų reikšinių. Vienas iš tokių buvo partizanams siūloma amnestija bei jos padariniai. Parti-

zanai padirbinėjo dokumentus besislapstantiems, gynė ūkininkus nuo okupanto reikalaujamų pyliavų, leido savo spaudą ir t.t.

Atsiminimuose randame daug dokumentuotų detalių. Štai, autorius rašo apie 1945 m. gruodžio mėnesį įvykdytą Merkinės puolimą. "Dabar išvardysiu tuos partizanus, kuriuos prisimenu dalyvavus Merkinės miestelio puolime. Kai kurių partizanų veido bruožai tebėra išryškėję mano atmintyje, bet aš negaliu jų čia išvardyti, nes nebeatsimenu slapyvardžių, nežinau iš kur jie buvo kilę". Seka 41 vardas ir trumpi aprašymai. Pvz.: "8. Tarzanas – būrio vadas, kilęs iš Meškasalio k. Žuvo 1948 m. spalio mėn. 25 d. Piliakalnio k., atvykęs susitikimui su provokatoriais."

Šiame sąraše yra ir stebinančių duomenų apie partizanų įvykdytus nusikaltimus bei jų teismų sprendimus: "40. Ūselis – eilinis kovotojas, kilęs iš Meškasalio k. Žuvo 1947. Partizanų karo lauko teismo nuteistas mirti už plėšikavimą ir nekaltų žmonių žudymą. Įvykdyti nuosprendį nespėta." Tai viešai patvirtina partizanų vadovybės pastangas palaikyti tvarką bei drausmę. Tai byloja, kad partizanų vadovybė aktyviai kovojo, kad partizanai netaptų okupanto vadinamais banditais. Neskaitant visur ir visada randamo kriminalinio elemento, tai irgi patvirtina sunkų partizano gyvenimą, privedantį prie panikos ir sužeisto žvėrelio žiaurumų.

Antroje atsiminimų dalyje partizano kelias vaizdžiai tęsiamas toliau. Čia, tiesa, jau randame aprašytą daugiau partizanų vadovybės organizacinių reikalų. Šalia kovų, autorius dokumentuoja pasipriešinimą okupanto varomai politikai bei vykdo mam terorui, darbą su Kazimieraičiu, partizanų judėjimą žiemos sąlygomis ("1945 / 46 žiema menkai tesuvaržė partizanų judėjimą ir veiksmus."), svetimtaučių dalyvavimą partizanų eilėse, partizanų vadų sąskrydį, kovą su tautos išgimomis, Pietų Lietuvos partizanų (PLP) štabo veiklą, partizanų dalinių lankymą ("Kartkartėmis aplankydavau visus Merkio rinktinės partizanus. Kelionėje užtrukdavau apie mėnesį laiko... Maniau, kad būtina asmeniškai aplankyti visus kovotojus...").

Antroji atsiminimų dalis nutrūksta neužbaigtu sakiniu: "Iš anksto Genio išduotą kiekvienam partizanui pietų davinį pakeliui..."

(Nukelta į 12 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cts.
Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LIETUVIŲ TAUTINĖS KULTŪROS FONDO KONKRETŲS DARBAI

Jurgis Janušaitis

JAV, Kanadoje, Australijoje lietuvių išeivija per keturis dešimtmečius sukūrė visą eilę specialiųjų tikslams fondų. Šalia didžiojo Lietuvių Fondo kultūriniais ir švietimo bei jaunimo reikalams remti, sėkmingai veikė Tautos Fondas Vliko politinei veiklai remti. Tuo pačiu laikotarpiu įvairios, gyvosios, nemažai turinčios organizacijos taip pat steigė fondus, daugiau tų organizacijų suplanuotiems ir daugiausia kultūriniais darbams remti. Tokie fondai Amerikoje veikė, kaip Vydušo, Krištanavičius, Ateitininkų ir kitų organizacijų. Ir, reikia pripažinti, kad tų fondų rėmėjų nestokota.

1988m. Daytono Beach Floridoje vykusiam Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seime buvo kelta mintis įsteigti ir tautinės minties žmonių remiamą Lietuvių Tautinės Kultūros Fondą.

Ši mintis seime rado seimo atstovų pritarimą ir po svarstymų įsipareigojo tokį fondą remti nemažas skaičius seimo narių. Pasižadėjimais surinkta virš šešiasdešimt tūkstančių dolerių. Taigi, kad tik ir pažadais, bet pradžia gera ir teikianti daug vilčių. Tokiam fondo organizavimui pakviestas energingas visuomenininkas, Tautinės Sąjungos žymus veikėjas inž. Jonas Jurkūnas.

Šiam vyrui ir jo talkininkams atiteko nelengvas uždavinys. Bet nedelsiant buvo pradėtas darbas, ruošiami įstatai, rūpinamasi šį fondą įregistruoti valdžios įstai-gose, gauti nuo taksų aukų atpalaidavimą ir t.t.

O 1990 m. Bostone vykusiame ALT S-gos seime jau buvo skelbiama konkretūs atlikti darbai ir telkiamos lėšos.

Tad ką gi atliko per pastutiniuosius metus šis fon-

das, kokie konkretūs darbai?

Lietuvių Tautinės Kultūros Fondo pirmininkas Jonas Jurkūnas informuoja, kad fondas rieda geru, konkrečių darbų keliu.

Pirmininkas inž. Jonas Jurkūnas praėjusį rudenį viešėjo Lietuvoje ir tarėsi su Lietuvoje jau veikiančiais Korp. Neolithuania ir Tautininkų partijos veikėjas. Buvo aptarta ir konkretūs, Lietuvoje atliktini darbai.

Turime ir gerus rezultatus. Į LTK Fondą su savo įvairiais didumo įnašais atėjo apie trys šimtai narių – fondo rėmėjų. Įnašai įvairuoja nuo šimtininkų iki stambesnių sumų. Ir jau išde-sutelkta virš 80.000 dol., nors dar kiti savo pasižadėjimų nėra ištesėję, bet tai numato jie atlikti artimoje ateityje. Fondo narių skaičius vien praėjusiais metais paaugo apie šešioli-ka narių. Tai nauji nariai.

Ir štai pirmininkas inž. Jonas Jurkūnas džiaugiasi, kad šio fondo dėka, iš Lietuvos, Vyt. Didžiojo universiteto Amerikoje, Chicagos priemiestyje, geroje kolegijoje jau studijuoja dvi studentės, neolithuanės – Asta Bugaitė ir Algė Macaitytė. Abi gabios, rūpestingai studijuoja anglų kalbą ir šalia to ima daug kitų kursų. Čia jos studijuos pusę metų. ALT K Fondas apmokėjo joms kelionę iš Lietuvos Amerikon ir iš Amerikos Lietuvon, parūpino ir apmoka buto ir visas pragyvenimo išlaidas. Žodžiu duoda pilną pragyvenimą. Tai aukštos stipendijos. Grįžę į Lietuvą stipendininkės, be abejo, dirbs Lietuvai reikalingą darbą.

Intensyviai vyksta susirašinėjimas su Represijų Lietuvoje Tyrimo Centru, kuriam vadovauja J. Juzeliūnas, o ypač daug toje srityje dirba Virginija Vosiliūtė. Šis centras veikia prie Filo-

sofijos, socialologijos ir teisės instituto.

Šio Represijų tyrimo centro uždavinys sutelkti visą medžiagą, liečiančią Lietuvių tautos genocidą, persekiojimus, žudymus, ištrėnimus, vykdytus okupantų. Tai ypatingai sunkus ir sudėtingas darbas, reikalaujantis žymių mokslo žmonių, istorikų. Jau turima nemaža medžiagos ir planuojama išleisti pirmąjį tomą, o jų būsia nemažai, nes nukentėjusių Lietuvoje yra virš 300.000 žmonių.

Šio RLT Centro darbus taip pat finansuos LTK Fondas. Ir jeigu tai pavyks, tai bus šio fondo pastatytas Lietuvai paminklas, liudijantis mūsų tėvynės pačią skaudžiausią dramą.

Žemės ūkio Akademijos docentas Leonas Jonaitis atsiuntė LTK Fondo pirmininkui inž. Jonui Jurkūnui laišką, kuriame džiaugiasi, kad šis fondas pažadėjo parūpinti žemės ūkio literatūros ir atsiuntė sąrašą, kokios literatūros reikės. Numatoma tokią literatūrą parūpinti ir nusiųsti akademijai. Taip pat LTK fondas jau konkrečiai planuoja paremti literatūrą ir universitetų bibliotekas.

Dr. Eliane Gesenas, New Yorko profesorė, emeritė prancūzų ir palyginamosios literatūros, pasiūlė daug turimų vertingų, universiteto bibliotekai tinkamų anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis knygų, kurių persiuntimu Lietuvon taip pat rūpinasi LTK Fondas.

Kaip matome, LTK fondas dirba konkrečius darbus ir šis fondas vertas plačios visuomenės dėmesio ir paramos.

Šio Fondo valdybą tesudaro tik trys asmenys – pirmininkas inž. Jonas Jurkūnas, rūpinasi bendrais reikalais, Petras Bushas – stipendijomis ir Oskaras Kremeris – lėšų telkimu.

PAMINKLAS DRAUGAMS

Buvę Lietuvos Karo mokyklos, 20-tos laidos karininkai, prieš kelis metus susirinkę Chicagoje, paminėjo 50 ties metų baigimo sukaktį.

Susirinkime buvo daug kalbėta apie Lietuvą ir jos politinę kovą už nepriklausomybę. Aiškiai matėsi, kad rusų imperija pradeda griūti.

Norėdami padėti Lietuvai ne tik per lietuviškas organizacijas, bet ir asmeniškai ir prisiminę savo žuvusius draugus – kolegas karininkus, nutarėm pastatyti Jiems paminklą. Tai būtų ne tik gražūs žodžiai, bet praktiškas būdas parodyti jiems ir visai tautai mūsų padėką ir pagarbą jų aukai.

Buvo sutarta, surinkti tam atitinkamą sumą pinigų, susirūšinti su kolegomis Lietuvoje, prašant tą atlikti praktiškai.

Ir štai, 1991 metų, lapkričio mėn. 23 dieną, šis paminklas buvo pastatytas ir

pašventintas Kaune, Šančių kapinėse.

Paminklo projektą paruošė kolega... Feliksas Daukantas, o visą rūpestį ir pastatymo darbą, nešė kolega Teofilus Šimonis.

Jiems, visų kolegų var-du, didelis Ačiū.

Jonas Stelmokas

MAISTAS ŠV. VELYKOMS PRISTATOMAS

[NAMUS LIETUVOJE.]
55 SVARŲ: dešros, sūris, aliejus, kava, cukrus, vaisiai ir kt., \$85.
22 SVARAI vien tik mėsos gaminių, \$85.
11 SVARŲ: dešrų, 6 dėžutės amerikietiškos kavos, \$58.

Prie visų siuntinių galim pridėti aspirino ir vitaminų.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

Lietuvos karo mokyklos XX laidos karininkai, prieš 50 metų davę priesaiką, savo draugų atminimui pastatė. Šančių kapinėse, prie Kauno, gražų paminklą.

Paminklą, pastatytą Šančių kapinėse, pašventino ir kalbą pasakė poetas kun. Mikutavičius, Vytauto Didžiojo bažnyčios klebonas.

I E V A

Ernst Wichert

vertė Henrikas Stasas

– Aš čia atvykau ne su tavim kalbėti, – atsakė senis, – bet su šia mergaite. Tu, bedievi, neturi čia nieko pasakyti. Žinau, kad jau seniai esi buvęs bažnyčioj ir tau Dievo žodis tikras dyglys širdy. Endrulis nusijuokė:

– Urtė matyt ne be reikalo prie davatkų prisirašė. Ji tave čia greičiausia ir atsiuntė, kad tarp mudviejų nesan-taiką sukeltum.

– Manęs niekas nesiu-nčia, išskyrus šventąją dvasią, – atsakė senis ir pakėlęs rankas pamažu išslinko pro duris.

Endrulis greit sužinojo, kad senis vis dėlto Ievos sąžinę paveikė. Jei anksčiau jau kiek nusiminus vaikščiojo, tai dabar visiškai nustojo ūpo ir vaikščiojo, kaip nesa-va ir Mikelio akivaizdoje vis surūgusiu veidu. Ji nesiskundė ir neprašė, kad jis namus paliktų. Bet kai jis norėdavo jai pasimeilikauti, ji švelniai nustumdavo jo ranką į šalį. O kai su juo kalbėdavo, jos balsas dabar skambėdavo lyg svetimas.

– Kitaip negali būti, – prabilo jis dūsaudamas, – aš dabar turiu eiti pas Urtę.

Tokio sunkaus žygio jis dar gyvenime nebuvo atlikęs. Jo širdis buvo pritvin-kus pykčio ir po liežuvį vė-lėsi baisūs žodžiai. Einant kaimo gatve jau ir žmonės pastebėjo, kad jis kažką bai-saus išgyvena. Nuėjęs pas Urtę pabarškino į duris ir už durų jau girdėjo ją prie stak-lių audžiančią. Sukandęs dantis įžengė į trobą.

– Urtė, – prabilo jis dusliai, tik įžengęs, – tai buvo mūsų nelaimė, kada tu mane pirmą kartą pasišaukei. Aš, žinoma, dėl to tau nieko blogo nelinkiu, bet reikia ži-noti, kad senas ir jaunas ne-sudaro poros. Tu apie tai turėjai taip pat pagalvoti. Užtad dabar priėjo prie to, kad mudu išsiskyrėm, o aš likau kaltininku, nors nieko iš tavęs nereikalaus. Bet tu atsistojai man skersai kelio ir nori mane surišti iki gyvos galvos ir atimti tai kas man priklauso. Jei būčiau žinojęs, kad taip atsitiks, būčiau kitom priemonėm pasi-naudojęs siekdamas skyry-bų. Bet dabar priverstas ta-vęs prašyti. Tikiuos, kad ne būsi kerštinga ir mano prašymo neatmesi. Pasirašyk štai šitą raštą, kad aš galiu Ievą vesti.

Urtė sėdėjo nejudėdama ir jo kalbos nenutraukė. Tik jos akys retkarčiais nera-

miai tviskėjo. Ji stumdė staklių šeivelę ir atrodė į jo kalbą nekreipianti dėmesio. Turbūt tylėdama galvojo iėš kodama tinkamo atsakymo. Staiga atmetusi galvą pra-bilo:

– Aš tau iš anksto sa-kiau, Mikeli, kad tu dar prie mano durų stovėsi išmaldos prašydamas. Žinoma, tada galvojai ne ta prasme, bet kai gyvensim, tai gal ir taip atsitiks. Dabar atėjai, lyg išmaldos prašydamas ir štai... Visų pirma, kiek aš tau skolinga? Kai tu buvai vargšas, aš tave padariau turtingu, kai tu buvai papras-tas bernas, aš tave padariau ponu. Ir kuo tu man už tai atsilyginai? Vietoj padėkos – nelaime, vietoj ištikimybės – svetimoteryste, vietoj atpildo keiksmiais. Ir dabar nori, kad aš tau padėčiau? Aš tau nieko neskolinga, nė išmaldos. Eik, aš neturiu nieko tau ką pasakyt. Mikelis, žengęs žingsnį į priekį, stvėrė už staklių rė-mo.

– Neišvesk manęs iš lyg-svaros, Urtė, – suriko jis, – tu gal gailiesies! Aš neveltui į tave kreipiuos. Urtė priėjo prie lango, kad reikalui esant, galėtų berną pašaukti.

– Tau gal ir dovanočiau, – atsakė ji, – bet Ievai nieka-dos. Kas aš buvau tau ji ne-bus. Jei galiu kaip nors šiaip atsilyginti, tai tvarkoj. Dabar eik, aš tau nieko dau-giau neturiu ką pasakyti.

– Urtė, pasirašyk man tą raštą.

– Ne.

– Aš noriu iš tavęs jį nu-pirkti. Galiu atiduoti visą savo turtą už jį.

– Kuo nupirksi, ar tuo vekseliu, kurį Ieva pasirašė? Urtė nusijuokė.

– Ką tu žinai apie vekse-lį?

– Aš viską žinau!

– Urtė, aš ne veltui per sieną jočiau, aš šiek tiek susi-taupiau, o jei to neužtenka, tai pasiskolinsiu ir daugiau.

– Eik man tavo pinigų nereikia. Aš neparsiduodu, kaip tu.

– Tad tegul velnias tau užmoka, – suriko jis ir trenk-damas duris išėjo.

VII

Ir taip buvo išmėginta paskutinė galimybė. Jam rūpėjo dabar tik Ieva. Bet ši, rūpesčių prislėgta, buvo visai pasimetusi. Ir taip jie dabar pradėjo viens kitam išmėtinėti ir net aštresniais žodžiais persimesti. Kartais ištisas dienas vienas su kitu nekalbėdavo. Mikelis buvo nepaprastai susinervinęs ir galvojo, kad tik kas nors neatsitiktų blogiau. Ieva da-bar dažniau verkėdavo.

– Tai ko tu verki? – pa-klausė jis aštrokai.

– Kadangi man liūdna, – atsakė ji.

– Ir kodėl tau liūdna?

– Kad mums taip nesise-ka, Mikeli.

– Mums sekasi, mums nieko netrūksta. Tu tik klau-sai, ką kiti žmonės kalba.

– Žmonės su manim vi-sai nekalba.

– Ko tu rūpinies? Jei jiems būsi reikalinga, jie vėl tau bus malonūs.

– Tik nepamaldieji, Mi-keli.

– Po velniais tuos pamal-dziuosius! Netikiu, kad jie galėtų mudu su savo maldom-is atskirti. Tegul jie tik pa-tys sugyvena. Kadangi aš tavęs negaliu vesti, tai tu tol nerimaisi, kol aš pats iš čia išeisiu.

– Gal ir būtų geriau, kad tu mane paliktum.

– O tada ateitų kitas.

– Aš apie kitą negalvoju, Mikeli. Bet tokia padėtis negali palikti.

Jis griebė savo portfeli ir

pasidėjo jį priešais save.

– Gal ir geriau būtų, nes šeimininku tavo ūkyje aš ne galiu palikti, Bet... ir paplo jo per savo portfeli. Ieva į jį pažiūrėjo, lyg norėdama ko nors paklausti ir tuo tarpu susiėmė už galvos.

– Mikeli, tad geriau skir-kimės dabar ir nepykykim pamaldžiųjų. Jie mums ir taip daro gėdą bažnyčioje. Mikelis įsiutęs pašoko.

– Ar tu rimtai šito nori?

– Suprask mane teisin-gai, Mikeli! Aš palieku išti-kima, o tu man taip pat, tik leiskime praeiti audrai. Mikelis griežė dantimis.

– Manai dėl to vekselio tu nori su manim santykius nutraukti ir nori, kad aš pa-likčiau tas kvailys?

Ji pakratė galvą.

– Ko aš dėl to turėčiau bijoti, juk popieris nieko ne-vertas.

– Kodėl jis nieko never-tas?

– Dėl to, kad tu savo duo-to man pažado negali ištęse-ti. Dabar Mikelis į ją žiūrė-jo visai pasimetęs.

– Ei tu gudruole, – suri-ko jis.

– Tu manai mane taip apgauti? Ar tu jau žinai, kad aš savo pažado neište-sėsiu? Juk tavo parašas ir po 10 metų galios. Ieva nesąmoningai nusus-ko:

– Jei norėčiau tavim atsi-kratyt, tai 500 talerių man nieko nereikia.

Dabar ji pradėjo stipriai kuk-čioti. Mikelis gailėjos, kad taip giliai įklimpo į ginčą ir ištiesęs ranką tarė:

– Galvok protingai, ko mes iš viso ginčijamės?

Nors ši kartą ir susitaikė, bet Ieva jau pilnai nepasiti-kėjo. Jis nutarė pas ją palik-ti, bet vekselį, tą paskutinį jo išsigelbėjimo dokumentą, galvojo gerai paslėpti. Jam atrodė, kad dienos metu portfelyje būtų gana saugu, bet šis jam trukdė darbe. Naktį jis pakišdavo po pa-galve, bet stipriai užmigus, taip pat kas nors gali jį iš-traukti. Jį taip pat dabar vis daugiau kankino mintis, kad Ievai rūpi, kaip nors tuo po-pieriu atsikratyti. Jam nebu-vo tiek svarbūs tie 500 tale-rių, kiek su šiuo popieriu su-rištas Ievos pažadas. Todėl jis ir galvojo, kad ji nori tuo pažadu nusikratyti.

Vieną dieną jis nuėjo į tvartą, nusivilko liemenę ir atsisdėdęs ant slekščio, peiliu atardė pamušalą. Apsidairė ar niekas jo neseka ir įkišo vekselį. Tankiais dygsniais užsiuvo. Mat adatą ir siūlus buvo jau iš anksto pasirūpi-nęs. Tik nepagalvojo, kad tam pačiam tvarte, už šeryk-los, buvo senos Gaidulienės kambarys su plyšiais sie-noje.

Ieva dabar pastebėjo, kad Endrulis savo portfelio jau

nesaugo ir naktį jo po pagal-ve nekiša. Kartą išeidamas paliko jį net ant stalo gulin-tį. Ieva tada atidariusi duris suriko:

– Neužmiršk savo portfe-lio! Kad aš savo vekselio neatsiimčiau.

– Žinau, kad jis tau visa-da rūpi. Tad pažiūrėk, ar tu jį ten rasi?

– Esu jį geriau paslėpęs negu tu manai.

– Nuo manęs nėra ko slėpti, – atsakė ji.

Bet jai buvo įdomu, kur jis tokį jam svarbų popierių nukišo. Ne be pagrindo jis dabar miegodavo su lie-menę, kurios kairėje buvo matyti susiuvimas. Ievai la-bai nepatiko, kad Mikelis ne buvo jai atviras. Todėl kar-tą supykusi išsitarė:

– Tu, Mikeli, manai, kad labai gudriai pasielgei? Ži-nai, kas nori būti labai gud-rus, dažnai tampa kvailiu. Aišku, kai miegi aš negaliu nuo tavęs liemenės nuimti, bet tą susiuvimą nesunku žirkklėmis prakirpti.

Tokia Ievos kalba Mikelį dar labiau įtikino, kad ji vis tik siekia tą vekselį kaip nors atgauti. Todėl pamatęs Gaidulienę išeinant į laukus dirbti, išlanko į tvarto šeryk-lą, nusivilko liemenę ir įki-šo ją giliai į sieną. Ant vir-šaus dar užmetė kūlį šiaudų.

Tačiau senė nepastebėta sugrįžo į savo kambarį ir per plyšį sekė Endruli.

Sekantį rytą, sutikusi Ie-vą kieme, užkalbino ją:

– Jei tu dukrele, ko nors ieškotum, aš žinau kur gali rasti.

Ieva, atkreipusi dėmesį, paklausė:

– Ką tu turi galvoj?

– Aš manau, kad man pri-klausančius grūdus geriau atseikėsi, negu praeitą rude-nį. Kai sutartį pasirašiau čia dar galiojo senas lietuviškas matas, o šis buvo dviem gor-čiais didesnis negu tas, kurį dabar mieste vartoja. Mes lietuviai buvome tą matavi-mo indą iš vytelių nusipynę. Apie dabartinius matus aš nieko nenoriu žinoti.

– Pažiūrėsim, Mare! Bet apie ką tu kalbėjai anks-čiau? Senė apsidairė, ar jos kas nors negirdi.

– Manęs tai neliečia, – sakė ji, – bet tave tikrai. Be-to Mikelis dar ne tavo vy-ras.

– Ką tu sakai apie Mike-lį?

– Sakau tik tai ką žinau, ką žinau dukrelę. Aš geriau liežuvį nusikąščiau negu sa-kyčiau netiesą. Mikelis ne-seniai savo liemenę tvarte po šieniu pakišo ir ant vir-šaus dar šiaudų kūlį užmetė. Ha, ha, ha, manau, kad lie-mene jis per daug nesirūpi-na...

(Bus daugiau)

DĖMESIO

Tai savaitinis Lietuvių tautininkų sąjungos laikraštis leidžiamas Lietuvoje, redaguojamas Rimanto Smetonos. VILTIS ieško paramos ir prenumetatorių JAV valstybėse.

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.

VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką
519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068
Tel. 708-823-3607

RAŠYTOJAS ANTANAS MIŠKINIS IR JO KŪRYBA

E. Šulaitis

Poetas Antanas Miškinis, kurio 87-ji gimtadienį būtų minėję vasario 11 d., jeigu ne žiaurusis Sibiras, kalėjimai, pažeminimas, nužmoginimas, kuris atėmė rašytojui sveikatą, tačiau nepalaužė jo kūrybinių. Šiandieną, Antaną Miškinį pažįstame kaip didelį kūrėją, stiprios dvasios žmogų, kuris, būdamas kalėjimuose sukūrė, turbūt, savo reikšmingiausias eiles. Dabar jas skaitant, jauti, kad šis žmogus, kaip ir visa eilė mūsų tautos didžiųjų žmonių, savo kūryba, dvasiniais palikimais, privedė mus prie to, ką šiandien pasiekėme – Lietuvos laisvės dienų.

Poetas Miškinis, nežinodamas, kad jis nebuvo joks nusikaltėlis 1948 m. vasario 10 d. buvo suimtas ir be teisės už akių gavo 25 metų pataisos lagerio. Kaip jis vėliau rašė, kadangi jis buvo teisiamas už akių, tai buvo atimta jam teisė turėti gyneją ar pačiam gintis. Tai žinoma, nieko naujo, nes daugumas sovietinių "teismų" tada vadovavosi tokia "teise".

Apie savo vyrą Antaną, jo žmona Aleksandra Miškinienė atsiminimuose taip rašo:

"Miškinis savo bičiuliams ir bendrabyliams yra ne kartą sakęs, kad jį labiau siaudino ir vertė ieškoti išeities stalinistinio genocido kruvinas siautėjimas. Jį galima vadinti socializmo deformacijomis ar neteisėto mis represijomis, galime navi viai manyti, kad ten buvo ir kaltų (koks teismas tai nustatė?) ar vėlgi vienašališkai užtraukti 'klasių kovos širmą'. Tikrovė kalba ką kitą ir daiktus reikalauja vadinti tikraisiais vardais – genocido sistema. Nes ji susidaro iš daugybės sudedamųjų dalių į kruviną grandinę."

Apie poeto lagerinę kūrybą jo žmona taip sako:

"Miškinis, pakankamai prisiklausęs stalinizmo propagandos ir šviesių pažadų, o paskui pažinęs visą klaidą tikrovę iki pat žemiausių gelmių turėjo teisę ištarti žodžius, kuriuos ir tarė. Tą teisę jis gavo savo kančiomis ir matydamas savo tautos žmonių, daugelio tautos žmonių kančias. Tą teisę jis turėtų ir dabar, pakilęs

į bet kuria tribūną, išsakyti tas pačias mintis. Ar supras šitai tie, kurie dešimtmėčiais mano, kad nieko tokio nebuvo, o paskui rūpestingai ravėjo puslapius nuo tiesos daigų, tramdė tuos, kurie bandė prabilti apie stalinizmo iškrypimus?"...

Iš konclagerio savo šeimai poetas Miškinis rašė:

Jeigu galėčiau rašyti laišką mūsų nepalyginama lietuvių kalba – tai būtų laiškas, tai būtų iškilius eilėraštis – apie pavasarį, apie laisvąjį pasaulį... Aš esu įkaltas už mūsų tautą, ir šios aukos suvokimas palengvina man gyvenimą. Tai didelė garbė būti auka už tautas. Kaip tik čionai išmokau vertinti mūsų tūkstančių metų kultūrą, kultūrinį savo tautos palikimą"...

Tai tik maža dalelė poeto minčių, tai tik mažos nuolaužos iš viso to, ką jis parašė apie sovietinę priespaudą, lietuvių tautos naikinimą.

Poetas mirė 1983 metais, nesulaukęs dienų, kurias mes vadiname Lietuvos Ne-

Bene prieš kokius dvejis metus "Darbininke" buvo straipsnis apie mūsų Tautos himno autoriaus Vinco Kudirkos pavardės kilmę, kurio mintys tebėra gyvos ir šiandien ir kurios dažną labai domina. Tai juk liečia ne tik pavardės, bet ir paties didžiojo mūsų Varpinin ko kilmę.

Straipsnio turinys maždaug toks: "Naujienų" redaktorius Pijus Grigaitis 1928 m. viename Nepriklausomos Lietuvos laikraštyje skaitęs, kaip Oskaras Milašius, prancūziškai rašęs mūsų poetas, filosofas ir diplomatas, susidėmėjęs Vinco Kudirkos pavardės kilmę, jos ieškojęs ir pagaliau radęs.

Trys Napoleono armijos, 1812 m. žygiavusios per Lietuvą, kariai, pavarde Couderque, (tarti: kuderker) pastebėję kad mūsų krašto žemė derlinga. Tad jie po karo ir atvykę į Lietuvą ir čia įsikūrę. Vienas atvykęs ir įsikū-

priklausomybės atkūrimu – Kovo 11-sios, kuri yra Vasario 16-sios tąsa. Tačiau liko jo krauju parašyta kūry-

ba, kuri buvo išleista 1989 metais Vilniuje. Mums ir visiems doriems lietuviams poetas savo palikimu bus gyvas amžinai!

AR VINCAS KUDIRKA PRANCŪZŲ KILMĖS?

Vacys Kavaliūnas

ręs Vinco Kudirkos tėviškės kaime Paežeriuose, kiti du – kituose Suvalkijos kaimuose. Pirmasis Couderque vedęs lietuvę mergaitę, būsimą Vinco Kudirkos senelę ar motiną. Ir taip iš Couderque išsivysčiusi Kudirka.

To Pijaus Grigaičio skaityto laikraščio aiškinimu, Vinco Kudirkos pavardės kilmės istorija odisejiška ir įdomi. Bet ar tai istorija, ar tik pasaka, kurios personažai žinomi mūsų tautos vyrai – Vincas Kudirka, Oskaras Milašius? Tokios mintys kilo tą "Darbininko" straipsnį perskaičius – ir dabar, kai Couderque'ų žygio istorija ataidėjo radijo bangomis.

Visų pirma kelia kiek abejonių ir tas laikraštis, kuriame kalbama, kaip Oskaras Milašius ieškojo Vinco Kudirkos pavardės kilmės ir kur ir kaip jis ją surado. Lai kraščio antraštė nežinoma. Ji užmiršta, nors visa kita – kada tie vyrai į Lietuvą iškeliavo ir kuriuose Suvalkijos kaimuose įsikūrė – gerai atsiminta. Tai tačiau nepaneigia Milašiaus teorijos istoriškumo. Juoba kad žmo-

gaus atmintis kai ką lengvai pakeičia, kai kas visiškai iš jos plotų išnyksta, o kartais juose atsiranda ir tai, ko niekad nebuvo.

Yra šiek tiek neaiškumų ir ryšium su Couderque atvykimo į Paežerius data. Atvyko jis 1815 ar 1816 metais. O Vincas Kudirka gimė 1858 m. Taigi maždaug po 42 metų. Ir neaišku, ar jis Vinco Kudirkos senelis, ar tėvas. Bet ir tai ne taip jau labai svarbu. Iš bėdos galėjo jis būti ir senelis, ir tėvas, nors pirmuoju atveju jis būtų lyg ir kiek per senas, o antruoju – per jaunas.

Nepakankamas pagrindas šią Oskaro Milašiaus teoriją atmesti yra ir tai, kad Lietuvoje Kudirkos pavardė žmonių netrūksta. Tumo – Vaižganto gimnazijoje (Vokietijoje) buvo du mokiniai Genė Kudirkaitė ir Kęstutis Kudirka. Ir jie – teiravausi – nebuvo Vinco Kudirkos giminės. O ir kilę berods iš Raseinių apylinkės. Bet ką gi reiškia tiems odisejiškos dvasios vyrams, perplaukusiem daug ir didelių upių, persikelti per Nemuną?

Kiek daugiau ir jau kur kas rimtesnių abejonių kelia tai, kad nei pats Vincas Kudirka, nei jo sesuo Grigaitienė, kuri atiteko į Būdežerių kaimą, (kuriame gimė ir augo ir mano žmona Vingilytė), nei jos vaikai – niekas nei pusė žodžio neužsiminė apie savo giminystę su tuo Napoleono armijos kariu Couderque. Ogi čia susisiektų ne tik Grigaičių ir Vingilių laukai ir pievos, bet ir patys kaimynai, o vėliau ir jų vaikai, ypač mergaitės. Ir labai dažnai jie ir susitikdavo, ir kalbėdavosi, ir vieni pas kitus svečiuodavosi.

Tačiau ir šiuo atveju dar neatmetame couderqueišką Vinco Kudirkos pavardės kilmės istoriškumą. Galėjo gi tie ūkininkai, gyvendami donelaičių "Metų" aplinkoje, džiaugtis pavasarių linksmybėmis, pasinerti vasarų darbuose, o kalbėtis apie praeitį – neturėti nei laiko, nei noro. O ir jų vaikai, ypač mergaitės – gimnazistės ir vėliau studentės. Kurgi jos kalbės apie savo senelius ar prosenelius, kai tiek pilna įdomesnių ir jų sielai ir širdžiai artimesnių temų, o ir vaikinių!

Viena tačiau ko net ir labai norint negalima prileisti (Nukelta į 6 psl.)

KĄ REIKIA ŽINOTI APIE AIDS

Dr. Jonas Stankaitis

Prieš 10 metų medicinos žurnalai įspėjo žmones, kad artinasi pasaulinė epidemija – Aids (įgytas imuniteto sindromas). Ta liga, nesuradama jokių socialinių bei geografinių pasipriešinimų, greitai plečiasi. Jau šiandien plačiame pasaulyje yra apie 11 milijonų užkrėstų virusu, kuris iššaukia Aids. Šis skaičius dešimties metų laikotarpyje bus mažiausiai 3 kartus didesnis. Kiekvieną dieną užsikrečia apie 5000 žmonių. Užsikrėtusių žmonių ateitis yra tamsi. Daugiau kaip vienas milijonas serga aids. Iš viso U.S. nuo Aids mirė 130,000. Ateityje ši infekcija gali būti universalinė.

Ameriką sukrėtė žinia, paskelbta apie krepšinio žvaigždę "Magic" Johnson.

Surasta, kad 3/4 visų suaugusių užsikrečia per reguliarius (hetero sexually) lytinius santykius. Gi "Magic" Johnson spaudai pareiškė: Jeigu aš užsikrėčiau tai ir kiekvienas sportininkas gali būti užkrėstas. Epidemiologistams gaila, kad jis nežino nė laiko, nė vietos, nė asmens, kas jį užkrėtė. Yra daug krepšinio pažiūrų, kurie laikas nuo laiko sunegaluoja. Ar tik tas "Magic" nebus pirmoji žiurkė iš skęstancio sportininkų laivo.

Aids yra labiausiai paplitęs Afrikoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje. Iš šių kraštų, per paskutinį 20 metų laikotarpį, 6 milijonai žmonių imigravo į U.S.A. Reikia prileisti, kad jie nebuvo patys sveikiausi. Tai negatyvus įnašas sveikatos atžvilgiu.

Gydymas nespecifinis. Naudojamas zidovudine (ZDV)-thymidine analogas. Jis tik sulėtina imuninės sistemos sunaikinimą ir ilgiau gydant gali būti žalingas. Taigi nėra nei vakcinų nei vaistų kontroliuojančių aids epidemiją. Tik publikos apšvietimas yra vienintelis kelias sulaikyti šios ligos plėtimą.

Pradėkime iš pagrindų.

Aids yra vėlyva stadija infekcijos, sukeltos HIV (žmogaus imuniteto trūkumo viruso). Virusas iš lėto sunaikina imuniteto sistemą. Asmuo palaipsniui lieka neatsparus prieš visas kitas infekcijas ir kaip kurias net vėžio rūšis.

Inkubacija: tai laikotarpis nuo užsikrėtimo iki Aids pasireiškimo. Jis trunka nuo 10 iki 15 metų. Gi užsikrėtę, jeigu ne visi, tai bent jų didesnė dalis, suseraga Aids.

Aids liga nesirgęs bet už

krėstas HIV, neturėdamas jokių ligos simptomų, gali visai nepastebimai užkrėsti kitus.

HIV virusas dažniausiai infekuojamas per lytinius santykius. Jis randamas vyriškoje sėkloje ir moterų makštelio sekrecijoje. Tai gi, vyras gali užkrėsti moterį, moteris vyrą, arba vyras vyrą. Tie, kurie serga chroniškėmis infekcinėmis ligomis ar net vėžiu, greičiau apsikrečia.

Per kraujo transfuziją do naro sergančio HIV virusas tiesioginiai perduodamas recipientui. Todėl labiau civilizuotose šalyse donoro kraujas prieš transfuziją yra tikrinamas ir tik, neradus HIV prieškūnių, yra, priimtinas. Šiuo metu kraujo krešėjimo produktai, kuriais gydoma hemofilija (nekrešantis kraujas) yra naudojami HIV prislopinimui.

Adatos, naudojamos įleisti nelegaliems vaistams, būna nesterilizuotos, yra geras šaltinis HIV pernešimui. Reikia vengti nesterilizuotų auskarams perverenčių kanalų instrumentų, bei odą tušujančių priemonių.

Motina užkrėsta neštumo, gimdymo metu ar trumpai po gimdymo, gali HIV virusą perduoti kūdikiui. Užkrėsti kūdikiai neišgyvena ilgiau, kaip 5 metus.

Vėliau užkrėsta motina gali krūtimi maitinamam kūdikiui irgi perduoti virusą.

HIV nepersiduoda per reguliarius kontaktus mokykloje, darbovietėje, tualetu sėdynėje, plaukiojimo baseine ar krautuveje. Taip pat neužkrečiama rankos padavimu, valgant iš to pačio indo, geriant iš to pačio "stikliuko" ar nuo maisto padavėjų restorane. Neperduodama per uodų ar kitų vabzdžių įkandimus. Viru-

sas žūsta jų kūnuose.

Dar neaišku ar virusas neparsiduoda per pasibučiamą. (Geriau palaukti, kol paaiškės).

Apsisaugoti nuo lytinio užsikrėtimo galima turint tik monogaminius santykius: "savi pas savus", su neužkrėstu partneriu. Vengti polygamystės.

Naudoti apsaugą. Nesidalinti skustuvais, adatomis arba kitais odą perverenčiais instrumentais, kurie gali būti užteršti krauju.

Jeigu jauti, kad gali būti užkrėstas arba jeigu esi pakliuvęs į įtartiną situaciją, ieškok gydytojo patarimo. Gal jūsų gydytojas patars ištirti kraujo HIV. Apie tai informuok savo partnerį. Neaukok kraujo, spermą ar kitų kūno organų kitam asmeniui.

Moterys, žinančios kad yra užkrėstos arba manančios, kad gali būti užkrėstos, turi vengti pastojimo.

Išvada: Epidemija šliaužia plačiais keliais. Viso civilizuoto pasaulio mokslininkai įkaitę ieško vakcinų ir vaistų. Kad tik greičiau surastų.

KUDIRKA

(Atkelta iš 5 psl.)

– kad Vincas Kudirka, jo sesuo ir jos vaikai galėjo – ar ir gali nežinoti nei kas buvo jų proseneliai, nei kas seneliai, nei kas pagaliau net ir jų tėvai. Tai neįmanoma, juoba labai dažnu atveju toje pačioje pastogėje gyvenant tėvam, vaikam ir seneliui.

O kad neliktų nei mažiau sio krislelio abejonės, imu ir parašau Vinco Kudirkos sesers dukrai poetėi Kotrynai Grigaitytei – Graudienei laiską. Ir paklausiu: ar tai, kad buvo "Darbininke" rašyta apie prancūzišką Vinco Kudirkos pavardės kilmę, yra istorija, ar pasaka?

Netrukus ateina ir atsa-

PRIEŠ DVEJUS METUS: 1990 KOVO 11

(Atkelta iš 1 psl.)

TSR teritorijoje, "šiandieninę ekonominę padėtį", eilę kitų faktorių. Baigdamas skatino būti vieningiems. A. Brazausko kalba buvo palydėta plojimu. Sekė deputatų statomi klausimai savo kalbą baigusiam kandidatui. Klausimai ir atsakymai pripildė 7 knygos puslapius.

V. Landsbergio kalba buvo kiek trumpesnė, tuoj pat pabrėžusi ne savo asmeninę programą, bet Sąjūdžio rinkiminę platformą. Jo teigimu, Sąjūdis "– tai mūsų krašto atgimimas: dvasinis, pilietinis, tautinis. Jis atnešė daug permainingų." Kandidato žodžiais, Sąjūdžio bendras siekis yra Lietuva. "Darysiu viską, ką man patars protas ir sąžinė – kartu su jumis, jūsų igaliojimų ribose." Bendrai paėmus, V. Landsbergio kalba buvo mažiau konkreti negu A. Brazausko. Taip pat teigčiau, kad abiem kalbom gal trūko savotiško išsamumo. Atrodo, kad kalbėta, nes reikėjo kalbėti, gi visa AT-a ir be kalbų žinojo, kas čia tie per kandidatai, ko norima. Stenogramos nepažymi, kad po V. Landsbergio kalbos būtų buvę plojama. Po klausimų ir kandidato atsakymų (apie

kymas – ilgokas mūsų poetės laiškas, rašytas šių metų vasario dešimtą dieną. Cituoju vieną jo sakinių jį pabraukdamas: "Vincas Kudirkos seneliai ir proseneliai tebuvo lietuviai ir negirdėję nei vieno prancūziško žodžio".

Šiuo Vinco Kudirkos sesers dukros poetės Kotrynos Grigaitytės laiško sakiniu ir baigiu pasaką apie didžiojo mūsų Varpininko prancūzišką kilmę.

ROMAS PUKŠTYS

vyksta į Lietuvą kovo gale. Pinigai pervedami doleriais prieš Šv. Velykas. Atsiskaitymas iki kovo 23 d.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
312-436-7772.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablus kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home 2533 West 71st Street Chicago, Illinois 60629 1-(312)-476-2345 Hills Funeral Home 10201 South Roberts Road Palos Hills, Illinois 60465 708-430-4455	Petkus Funeral Home 1410 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-863-2108 Petkus-Butkus Funeral Home 1446 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-652-1003
--	--

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS DONALD A. PETKUS	DONALD M. PETKUS LAWRENCE C. GASUNAS
---------------------------------------	---

DĖL LENKIJOS RESPUBLIKOS LIETUVIŲ PADĖTIES

Apie Lenkijos lietuvių padėtį vaizdžiai kalba memorandumas, kuris buvo 1991 m. pabaigoje išsiuntinėtas Lietuvos Aukščiausiosios Tarybai, Lietuvos Vyriausybei, Lenkijos Parlamentui, Vokietijos Bundestagui ir Europos Parlamentui. Memorandumas buvo priimtas "Vorutos" laikraščio ir "Aušros" metraščio skaitytojų susirinkimo, įvykusio 1991 m. rugsėjo 25 d. Vilniuje.

Lietuvos lenkai sudaro maždaug 0,005 procento visos lenkų tautos, Lenkijos lietuviai – 0,01 proc. lietuvių tautos, t.y. lietuvių tautos dalis Lenkijoje dvigubai didesnė.

Lenkijos lietuvių, taip pat ukrainiečių, baltarusių, žydų, vokiečių padėtis yra daug blogesnė negu Lietuvos lenkų. Lenkijos lietuviams paritetiškai priklausytų 2-5 kartus daugiau vaikų darželių, keturiskart – mokyklų, dvigubai daugiau spaudos ir t.t.

Seinų valsčiuje, kur išliko apie 7000 lietuvių, nebėra nė vieno lietuviško vaikų darželio, mokyklos. 1991 m. rugsėjo 1 d. uždraustos gimtosios lietuvių kalbos pamokos visose 5 Seinų valsčiaus pradinėse (8 klasių) mokyklose, kuriose dar buvo likusi vietinių žmonių kalba (Seinų 1 ir 2 mokykloje, Juodeliškėje, Krasnagrūdoje, Krasnave) ir Suvalkuose. Apie 1980 m. prieš tėvų valią nutrauktos lietuvių kalbos pamokos lietuviams Aradninkuose, Klevuose, Ramoniškėse, Smalėnuose, Seinų licėjuje, Abariškėse, 1970 m. – Lumbiuose, Paliūnuose, Radziūčiuose, Šlynakiemyje. Įsteigti klasei dėstoma gimtąja kalba Lenkijoje reikalaujama 6 pareiškimų, Lietuvoje – 1-3.

Lenkijoje iš viso nėra mokyklų, kur visi dalykai būtų dėstomi gimtąja lietuvių kalba iš lietuviškų vadovėlių. Vieninteliame lietuviškame Punsko licėjuje (vadinamajame mokykloje) taip pat mokomasi iš vadovėlių, parašytų lenkų kalba. Lenkų kalba ir literatūra, politologija, fizinis lavinimas, karinis parengimas visur dėstomas lenkiškai.

Išskyrus lituanistiką, Lenkijoje faktiškai nėra kitų specialybių, kurias lietuviams būtų galima studijuoti gimtąja kalba aukštesniosiose ir aukštosiose mokyklose. Net Punsko žemės ūkio mokyklos lietuviai mokytis ir mokytojai priversti

bendrauti lenkiškai. Skirtingai nuo Lietuvos stojamieji egzaminai į aukštesnes mokyklas gimtąja kalba nepriimami ir nedaroma jokių lengvatų.

Nėra radijo, TV lietuviškų laidų visai Lenkijos Respublikai, neretransliuojama Lietuvos TV. Nėra nė vieno lietuviško laikraščio. Atimtos patalpos ir dotacijos iš "Aušros" žurnalo redakcijos, lietuvių visuomeninės kultūros draugijos. Neremiami saviveiklos ansambliai, lietuvių kultūros centrų statyba Punske, Seinuose, trūksta kadro.

Viešose vietose lietuviams tebedraudžiama šnekėti gimtąja kalba (net ligoninėse, civilinėse metrikacijos ir kitose įstaigose). Beveik nėra lietuviškų užrašų, lenkinami lietuviški gyvenamųjų vietų pavadinimai lietuvių pavardės, nelaidžiama krikštyti lietuvių tautiniais vardais.

Pamaldų lietuvių kalba neleidžiama Varšuvoje, Suvalkuose ir kitur. Seinuose 1980 metais jos teikėvotos kartą per savaitę gyventojams, nepatogių laiku. Net Gedulo dieną nuo draugijos būstinės plėšiama lietuvių vėliava.

Lietuviams neatstovaujama Seinų valsčiaus vadovybėje, Suvalkų vaivadijoje, Lenkijos parlamente.

Neplanuojama lietuvių, suskaldytų į Punsko, Seinų, Šipliškių valsčius, sujungti į vieną vaivadiją ar valsčių.

Prašome:

- 1) Lietuvos Respublikos pavymdžiu Lenkijai priimti tautinių mažumų įstatymą, reglamentuojant oficialų gimtosios kalbos vartojimą, kultūros gynimą;
- 2) mokyklose leisti dėstyti gimtąja kalba ir jos – seniausios iš gyvųjų indoeuropiečių kalbų – mokytis kaip da lyko;
- 3) įsteigti lietuviškas radijo, TV laidas ir retransliuoti Lietuvos Respublikos laidas;
- 4) remti vienintelį lietuvišką žurnalą "Aušra", įsteigti lietuvišką laikraštį, geriau aprūpinti lietuvišką spaudą;
- 5) etninėse žemėse kompaktiškai gyvenančius lietuvius sujungti į vieną atskirą valsčių;
- 6) leisti lietuviams turėti savo atstovus Seinų valsčiaus vadovybėje, Suvalkų vaivadijoje, Lenkijos parlamente;
- 7) sudaryti geresnes sąlygas lankytis tėvynėje Lietuvoje.

Susirinkimo pirmininkas

J. Vercinkevičius

Sekretorius K. Garšva

Lietuvos sportininkai: G. Jasinskas, R. Panavas, K. Stoliene ir praėjusios Olimpiados čempionė V. Vencienė per jų išleistuves Vilniuje į šių metų Olimpiadą Prancūzijoje. Be šių taip pat tiesiai iš Šveicarijos į Žiemos olimpinius žaidimus nuvažiavo ir sokėjas ant ledo L. Vanagas. V. Kapočiaus nuotr.

PRIEŠOLIMPINIS ATRANKINIS KREPŠINIO TURNYRAS

Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė pasiryžusi dalyvauti olimpinuose žaidimuose, šią vasarą Barcelonoje, Ispanijoje, tačiau tai atsiekti kelias yra nelengvas.

Net 26 valstybės pareiškė norą dalyvauti atrankiniame Europos zonos turnyre, kuris vyks nuo birželio 19 iki liepos 5, Ispanijoje. Tik 4 valstybės iš Europos zonos kvalifikuosis dalyvauti olimpiadoje. Penktoji bus Ispanija, kuri kvalifikuojasi automatiškai, kaip rengėja.

Sausio 20 d. Tarptautinė Krepšinio Federacija nustatė atrankinio turnyro sistemą ir sudarė tvarkaraštį.

Visos 26 komandos yra suskirstytos į 4 grupes: A, B, C ir D. A ir B grupėse yra po 7 komandas, o C ir D – po 6.

A grupė: Airija, Švedija, Bulgarija, Turkija, Jugoslavija, Slovėnija ir Čekoslovakija.

B grupė: Albanija, Izraelis, Lenkija, Šveicarija, Italija, Latvija ir Prancūzija.

C grupė: Rumunija, Vokietija, Islandija, Graikija, Kroatija ir Portugalija.

D grupė: Lietuva, Didžioji Britanija, Olandija, Vengrija, Estija ir NVS (Nepriklausomų Valstybių Sandrauga – buvusi Sovietų Sąjunga).

Atrankinis turnyras bus vykdomas dvejose fazėse. Pirmoje fazėje, bus žaidžiama grupėse taškų sistema, t.y. kiekvienas su kiekvienu (Round Robin). Antroje fazėje, vyks finalinis ratas, į kurį pakliūs pirmas ir antras vietas grupėse laimėjusios komandos. Iš šios finalinės aštuoniukės, 4 pirmosios komandos kvalifikuosis dalyvauti olimpiadoje.

Paskirų grupių turnyrai vyks įvairiuose Ispanijos miestuose. A ir B grupių žaidimai prasidės birželio 19 d., o C ir D – birželio 22 d.

D grupės turnyras, kuriam žais Lietuva, vyks Saragozoje. Lietuva žais pagal šį tvarkaraštį: birželio 22 prieš Olandiją, birželio 23

TURIZMO GALIMYBĖS LIETUVOJE

Jau sugrįžo iš Lietuvos 15-kos amerikiečių kelionių biurų atstovų grupė, kurioje dalyvavo ir vieno kelionių žurnalo bendradarbis. Tos kelionės tikslas – supažindinti su turizmo galimybėmis Lietuvoje. Tą grupę bendromis jėgomis suorganizavo Baltic Tours iš Bostono ir Austrijos oro susiekimo linija, kurios lėktuvai skrenda į Vilnių kiekvieną savaitę pirmadieniais ir penktadieniais. Grupei vadovavo Algis Mitkus ir Kristina Mitkutė, o taip pat Ernest Kravitz, Austrijos oro susiekimo linijos atstovas naujojoje Anglijoje.

Baltic Tours savininko Algio Mitkaus tvirtinimu kelionė buvo sėkminga. Grupės nariai savo akimis pamatė svarbiausius turizmo objektus Lietuvoje ir susipažino su viešbučiais bei restoranais, reikalingais atvykusiems turistams apsistoti, maitintis ir pramogauti.

Vos pasiekusi Vilnių, grupė pietavo Lietuvos viešbučio sėklyčioje, kur programą atliko kanklininkės, birbininkai ir skudutininkai su trim dainininkais. Vakaras užbaigtas viešbučio "Lietuva" 22-ame aukšte, iš kurio matoma visa Vilniaus miesto žavi panorama.

Kitą dieną aplankyta Vilniaus arkikatedra, Gedimino kalnas ir pilis, Šv. Onos, Šv. Petro ir Povilo bažnyčios, Aušros Vartai ir Vilniaus universitetas, sustota senamiestyje originaliai įrengtame restorane "Bočiai".

Kelyje į Kauną sustota

prieš Didž. Britaniją, birželio 24 prieš Vengriją, birželio 25 prieš Estiją ir birželio 26 prieš NVS.

Finalinės aštuoniukės turnyras vyks taip pat Saragozoje, nuo birželio 29 iki liepos 5 imtinai.

Algirdas Bielskus

Trakuose, kur susipažinta su istorine Vytauto Didžiojo pilimi, o pačiame Kaune aplankyta Laisvės statula, įvairūs paminklai ir muziejai, išskyrus Čiurlionio muziejų, kuris tuo metu buvo uždarytas, nes Čiurlionio paveikslai buvo įvežti parodai į Japoniją.

Sugrįžusi į Vilnių grupė aplankė Televizijos– radijo bokštą ir rūmus, o taip pat parlamentą, kur tebėra išlikusios sovietų barbariško teroro žymės. Atsiveikimas su Lietuva įvyko įdomiai įrengtame "Stiklių" restorane Vilniaus senamiestyje.

Visur grupę lydėjo Kristina Mitkutė ir Lietuvos kelionių biuro vadovė, kuri puikiai kalbėjo angliškai ir teikė smulkią informaciją apie visus lankomus objektus.

Šioje pirmoje amerikiečių kelionių biurų atstovų išvykoje į Lietuvą dalyvavo Bostono, New Yorko ir Rochesterio kelionių biurų atstovai. Kelionė tikriausiai prisidės prie platesnio vartų atkėlimo turizmui į Lietuvą, kuriai tas turizmas yra labai reikšmingas ne tik pajamų, bet ir krašto išpopuliarinimo požiūriu.

Vasario 25 d. Baltic Tours savininkas Algis Mitkus išskrido į Turkijos sostinę Istanbulą, kur vyks tarptautinė kelionių biurų konferencija. Ten bus paliesti ir turizmo į Lietuvą reikalai.

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAI CHICAGOJE

Kaip ir kiekvienais metais, taip pat ir šiemet netrūko Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimų, kurie išsidriekė per 3 savaites. Šalia pagrindinio minėjimo, surengto Alto vasario 16 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje, buvo eilė kitų minėjimų, vykusių atskirose kolonijose arba suruoštų įvairių organizacijų.

Cicero lietuviai, kaip ir anksčiau neišsitarė viename minėjime, bet turėjo du. Kiek teko patirti, minėjimai buvo Lemonto, Brighton Parko kolonijose. Minėjimas jaunimui buvo vasario 15 d. vakare Jaunimo Centre.

Teko dalyvauti viename iš tokių minėjimų, kuris buvo suorganizuotas LB Cicero apyl. skyriaus valdybos vasario 9 d. Į šv. Antano parapijos mokyklos (beje, ji uždaryta šį pavasarį) salę susirinko apie 150 tautiečių, nežinodami, kad čia nesimatė jau senokai nuo Lietuvių Bendruomenės atskilusių "reorgų". Atsilankiusieji išklauzė įdomios "Pasaulio Lietuvio" žurnalo redaktoriaus Broniaus Nainio paskaitos, nuotaikingos meninės dalies, na ir lietuviškiems reklams sudėjo 3,077 diolierius.

Bronius Nainys susirinkusiems pabėrė nekasdieniškus minčių, ragindamas besirūpinant atgimusia Lietuva, neužmiršti ir lietuviškų reikalų, lietuviybės padėti čia ir kvietė labiau šiais reikalais susidomėti, nors jo balsas, turbūt, bus šauksmu tyruose. Kalbėtojas davė ir daugiau minčių, kurias kai kas pavadintų "kontraversinėmis". Tačiau gerai, kad daugelį jis privertė bent gerai susimąstyti.

Ciceriečius smagiai pralinksmo jau antrą kartą Chicagoje beviešintis jaunas muzikas Algimantas Barniškis, kuris pats vienas ne tik grojo, bet ir dainavo. Reikia pripažinti, kad tokie vyrai, kaip Barniškis šiais laikais, kuomet labai trūksta vietinių atlikėjų, yra gera paspartis išeivijai, kuri gali pasigrožėti tėvynėje išaugusiais bei išsimokslinusiiais žmonėmis. Jie gerokai atsveria spaudoje dabar dažnai minimus nevykėlius, kurie žemina mūsų iš Lietuvos atvykstančius tautiečius, nežinodami, kad tokių nėra daug.

AKTORĖ INGEBORGA DAPKŪNAITĖ CHICAGOJE

Vasario 9 d. viename pagrindinių Chicago – Steppenwolf teatre įvyko anglų rašytojo Dusty Hughes pie-

sės "Kalbos klaida" ("Slip of the Tongue") premjera. Įdomu, kad šiame pastatyme vieną pagrindinių moteriškų ralių vaidina Vilniaus Jaunimo Teatro aktorė, 29 metų amžiaus moteris, lietuvaitė Ingeborga Dapkūnaitė. Šalia jos pasirodo anglė Lizzy McInnery, prancūzė Clotilde Courau ir amerikietė Kara Zediker. Pagrindinėje rolėje yra tarptautinio garso pasiekęs, buvęs chigagietis aktorius John Malkovich.

Chicago lietuvių susitikimas su šia garsėjančia Lietuvos teatro žvaigžde buvo vasario 3 d. vakare Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje. Čia pokalbį su Dapkūnaitė pravedė anksčiau lietuvių teatralų tarpe nemažai pasireiškusi Nijolė Martinaitytė, dabar Balzeko muziejuje vadovaujanti kultūriniais renginiais.

Ingeborga Dapkūnaitė papasakojo apie jos laimingą parinkimą auksčiau minėtai rolei. Taip pat supažindino su išvykimu užsienin buvo taip pat gana įdomus, bet viskas baigėsi gerai ir ji laiku galėjo suspėti į Varšuvą, o tada gavusi JAV vizą, pajudėti į Vakarus.

Viešnia iš Vilniaus, kuri Chicagoje vaidins iki kovo mėn. pabaigos, (tuomet veikalas bus perkeltas į Londoną) kalbėjo lietuviškai, bet kelis klausimus atsakė angliškai, tuo parodydama neblogą šios kalbos žinojimą.

Šiame susitikime dalyvavo apie šimtinė tautiečių ir keli svečiai iš amerikiečių teatralų pusės. Jų tarpe buvo vienas iš žymiųjų Chicago teatrinio gyvenimo žmonių, daug padedantis Lietuvos teatrui – Bernie Shallins. *Edv. Š.*

Algimantas Barniškis iš Lietuvos, išpildo meninę dalį nepriklausomybės šventės minėjime Ciceroje, kurį surengė LB Cicero apyl. valdyba. *Ed. Šulaičio nuotr.*

VASARIO 16-SIOS MINĖJIMAS BOSTONE

VASARIO 14 BUVO PAKELTA LIETUVOS VĖLIAVA PRIE MASSACHUSETTS STATE HOUSE IR BOSTONO CITY HALL, dalyvaujant valstijos valdžios, merijos ir lietuvių, latvių, estų bendruomenių atstovams. Sveikinimo kalbose kalbėtojai pabrėžė Nepriklausomybės akto suakties prasmę atkovojuos Lietuvos laisvę ir tarptautinį pripažinimą. *****

VASARIO 15, VAKARE LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBE ĮVYKO KAIMIŠKOS MUZIKOS ANSAMBLIO "JONIS" koncertas. Šventės išvakarėse pasiklausyti liksmos muzikos, šmaikštus žemaitiško žodžio, pabendrauti ir pašokti į salę susirinko arti 300 asmenų iš Bostono ir apylinkių. Koncertą ir pavaišinimą parengė Lietuvių Klubo Draugija, pirm. Algis Skabeikis.

VASARIO 16, IŠKILMINGAS MIŠIAS ŠV. PETRO BAŽNYČIOJE ATNAŠAVO klebonas kun. Albertas Kontautas ir kun. pensijoje Antanas Baltrušiusas. Kun. A. Kontauto pamoksle išsiskyrė prasminga bažnyčios kunigų ir tikinčiųjų kova siekiant atgauti Lietuvos laisvę. Mišioms giedojo solistas Benediktas Povilavičius ir bažnyčios choras. Po pamaldų bažnyčios salėje buvo kava, užkandžiai ir pyragai, kuriuos paruošė ateitininkų sendraugiai Bostono skyrius. *****

NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTIES MINĖJIMAS prasidėjo 1 val. p.p. Lietuvių Piliečių Klubo 3 a. salėje. Minėjimą pravedė ALT'o pirm. Gintaras Čepas ir programos vadovas Aidas Kupčinskas. Įnešus vėliavas, buvo sugiedoti Ameri-

kos ir Lietuvos himnai, kun. A. Kontautas sukalbėjo invokaciją. Moterų draugijos pirm. Elena Vasiliūnienė tarė jautrų žodį žuvusiems už laisvę atminimui pagerbti, uždegė žvakutę. Savanorių-kūrėjų, St. Griežė-Jurgelevičių susirinkusieji pagerbė atsistojimu, jaunimo atstovė Rūta Bobelytė-Kulbienė įsegė gyvą gėlę. Bostono mero R. Flynn proklamaciją perskaitė atstovas Jim Kelly. Sveikinimo žodį tarė atstovas Albert O'Neill, pabrėžęs pavyzdinę lietuvių tautos kovą už laisvę ir demokratiją tėvynėje ir šiame krašte. Latvių ir estų atstovai kartu su sveikinimais įteikė G. Čepui savo valstybių vėliavas, kad jos visada būtų su Lietuvos vėliava švenčių ir iškilmių metu, kaip kad buvo kovojant už laisvę.

Pagrindinę minėjimo programą "Kur mes buvom – kur mes eisim" paruošė jaunimas, vadovaujant Reginai Kulbytei, JAV LJS vicepirm. ir JS Bostono skyriaus pirm. Pranešėjai Andrius Dilba, Rūta Bobelytė – Kulbienė, Kristina Kirkilaitė ir Sigutė Šnipaitė skaitė istorinių dokumentų ištraukas, ir savo apmąstymus apie Lietuvą ir lietuviybę, pasiryžimą atkūrimo darbams.

Ypatinga padėka buvo skirta vyresniosios kartos atstovams, tėvams – išaugusiems savo vaikus lietuviškojoje dvasioje, atkakliai dirbusiems dėl Tėvynės laisvės. Žodinis montažas buvo perpintas skaidrėmis, kurias paruošė Antanas Kulbis ir Vytautas Bazikas. Vaizdai iš Lietuvos keitėsi su Bostono jaunimo rengtų akcijų akimirkomis, atvaizduojant bendrą laisvės siekimą.

Didelio susidomėjimo susilaukė A. Kulbio nuotraukų, laikraščių iškarpų ir vaizdų iš Bostono visuomenės veiklos 1990-1991 metų paroda, pavadinta "Atgimimo siena".

1918 metų kovų dalyvis, savanoris St. Griežė-Jurgelevičius taikliai apibūdino šiuolaikinę Lietuvą palyginant su pračitimi.

Lietuvos ambasados asistentas ekonominiams ir prekybos reikalams, Gailius Draugelis, papasakojo apie padėtį Lietuvoje.

Jaunimo Sąjungos paruoštą minėjimo rezoliuciją pristatė Rūta Kalvaitytė. Meninę dalį atliko Lituaništinės mokyklos mokiniai, skautai ir skautės bei Tautinių šokių grupė "Sambūrys", kurie prieš tai dalyvavo jaunimo minėjime, vykusiam tuo pat metu kitoje Klubų salėje.

Vyresni žmonės džiaugėsi nepaprastai gražia, tu-
(Nukelta į 9 psl.)

Aktorė Ingeborga Dapkūnaitė Balzeko lietuvių kultūros muziejuje gauna garbės raštą. Iš dešinės: tarptautinių teatro festivalių Chicagoje organizatorius ir Lietuvos teatrų talkininkas Bernie Shallins, Ingeborga Dapkūnaitė, Stanley Balzekas, Nijolė Martinaitytė, Val Ramonis. *Ed. Šulaičio nuotr.*

VASARIO 16-SIOS MINĖJIMO ATGARSIAI NEW YORKE

P. Palys

ĮTEIKIAMOS PROKLAMACIJOS

New Yorko miesto Tarybos vardu, Lietuvos nepriklausomybės šventės proga, buvo paskelbta proklamacija, ir Tarybos posėdžio metu, City Hall, N.Y., vasario 12 d. 1:30 val. įteikta lietuvių visuomenei. Įteikimo ceremonijoje dalyvavo vyčiai, veteranai ir kiti. Iš viso apie 60 asmenų. Dalyvavusios moterys buvo pasipuošusios tautiniais rūbais.

Proklamaciją NY ALTO pirmininkui Vacuii Stepoiniui įteikė miesto Tarybos narys Walter Ward.

Tą pačią dieną anksti iš ryto proklamacija buvo gauta ir iš New Yorko miesto majoro D. Dinkins. Kadangi apie tai buvo vėlai sužinota, tai ten dalyvavo tik keli asmenys.

BAŽNYČIOJE IR KULTŪROS ŽIDINYJE

New Yorko lietuviškoji visuomenė, didžiąją mūsų tautos šventę iškilmingai minėjo sekmadienį, vasario 16 d.

Minėjimas buvo pradėtas Apreiškimo parapijos bažnyčioje 11 val. Šv. Mišiomis. Mišias aukojė vyskupas Paulius Baltakis, OFM. su kitais penkiais lietuviais kunigais. Vyskupas pasakė ir pamokslą.

Mišių metu giedojo Apreiškimo bažnytinis choras, vadovaujamas muzikės Gintarės Bukauskienės.

Mišiose dalyvavęs Lietuvos ambasadorius prie Jungtinių Tautų Anicetas Simutis, tuojau po Komunijos, parapijos klebono kun. Vytauto Palubinsko pakviestas, tarė sveikinimo žodį.

Įvairios lietuviškos organizacijos Mišiose dalyvavo su savo vėliavomis.

Akademinei ir meninei minėjimo dalis vyko Kultūros Židinyje, 3 val. Šį kartą visi buvo maloniai nustebinti, kad rengėjai atsisakė pagrindinio kalbėtojo, kurie dažniausiai "bėgdavo" gan ilgas distancijas.

Labai neilgai kalbėdamas ambasadorius Anicetas Simutis, pasakė itin įdomią kalbą.

Svečias iš Lietuvos, ekonomistas dr. Saulius Pečiulis irgi kalbėjo nedaugiau 10-ties minučių.

Akademinės dalies metu himnus giedojo ir dvi dainas dainavo Apreiškimo bažnytinis choras, vadovaujamas muzikės Gintarės Bukauskienės, o NY tautinių šokių ansamblis "Tryptinis" pašoko tris tautinius šokius.

Ansamblio vedėja – Jadvyga Matulaitienė.

Meninėje dalyje solistė Asta Krikščiūnaitė padainavo keturias lietuviškas dainas ir dvi arijas iš operų.

Jaunas smuikininkas Vilhelmas Čepinskas pagrojo keturius, garsių kompozitorių, kūrinius.

Sol. Astai Krikščiūnaitėi ir smuikininkui Vilhelmui Čepinskui, piano palydą suteikė ir pats du piano veikalus skambino, pianistas Povilas Stravinskas.

Programą pranešinėjo Astra Bilerienė, o scenos ir salės papuošimu rūpinosi Paulius Jurkus.

Aukomis ir prie įėjimo buvo surinkta virš 9000 dolerių.

Džiugu ir reikia dėkoti rengėjams, kad jie suprato reikalą ir meninės programos daliai atlikti, nesinaudojo vien tik menininkais iš Lietuvos. Jie pakvietė ir vietinius meno vienetus.

Minėjamą rengė jungtinis komitetas: NY ALTas, NY LB apygarda ir Tautos Fondas.

LAIŠKUOSE DŽIAUGSMO MAŽIAU

Dar netoli laikai, kada mus pasiekę laiškai atkeliavę iš Lietuvos, buvo kupini atgaautos laisvės ir nepriklausomybės džiaugsmo ir pasididžiavimo. Tas džiaugsmas išsiliedavo trispalvių plevenime, pasaulį stulbinančiame Baltijos kelyje, laužais nušviesta Lietuvos padange...

Dabar, laiškuose, to džiaugsmo mažiau besiranda. Džiaugsmas, nors ir nepraradęs tikėjimo ateitimi, dabar yra išreiškiamas santūriai nerimu ir susirūpinimu.

Viename laiške iš Vilniaus rašoma: "...Nėra abejonės, kad seni laikai nebegriž. Po kiek laiko viskas normalizuosis, bet šiandieną skaudina tai, kad dar išlikęs, nors ir naujos valdžios, šurkštumas, pagieža žmogui, prašymų vilkinimas, kyšininkavimas. Ne to laukė žmonės, todėl vėl reikės kovoti, kol bus išvalyti užsimaskavę sovietiniai valdininkai".

DR. KĘSTUČIO VALIŪNO NETEKTIS

Sausio 25 d., savo namuose, Southhamton, L.I. NY., mirė VLIKo garbės pirmininkas dr. Kęstutis Valiūnas. Buvo gimęs 1923 m. rugpiučio 6 d.

Dr. Kęstutis Valiūnas buvo taurus lietuvis, siejojosi

Mūsų tautos šventės proga, vasario 12 d. City Hall, NY., New Yorko miesto Tarybos išleista proklamaciją įteikia Tarybos narys Walter Ward (aukštas viduryje). Proklamaciją priima NY ALTO pirmininkas Vacys Steponis.

KORPI NEO-LITHUANIA VYRIAUSIA VALDYBA RENGIA KOVO 11-TOSIOS MINĖJIMĄ

Kovo 11-tosios – Nepriklausomybės atkūrimo minėjimas kovo 8 d., sekmadienį, Lietuvių Centre, Lemon-te. Bus atnašaujamos šv. Mišios 11 val. ryto už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Šv. Mišių metu giedos sol. Audronė Gaiziūnienė, akomponuojant muz. Alvydai Vasaičiui.

Tuo po Mišių, 12 val., bus minėjimas didžiojoje salėje. Pagrindinis kalbėtojas – Vytautas Volertas, inžinierius, rašytojas, bendruomenininkas.

Meninę programą išpildys Lietuvių operos solistė Audronė Gaiziūnienė, akomponuojant dirigentui muzikui Alvydai Vasaičiui.

Minėjamą rengia Korp! Neo-Lithuania Vyriausia Valdyba. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

MIRĖ A. J. GREIMAS

Laikraštį baigiant gavome pranešimą, kad Paryžiuje vasario 27 d. staiga mirė prof. Algirdas Julius Greimas.

Tikimės, kad greitai laiku

apie velionį ir jo mokslinius darbus parašys artimi velionies draugai.

MINĖJIMAS BOSTONE

(Atkelta iš 8 psl.)

ringa jaunimo paruošta čovana – puikia programa, ypatingai įvertindami jaunimo idėją darbą, aktyvumą perimant kultūrinių ir politinių renginių paruošimą keturių pastarųjų metų bėgyje.

Visų vardu G. Čepas padėkojo ypač aktyviams jaunuoliams, kurių nuveikti darbai kalba apie savarankiškumą ir subrendimą dideliems ateities tikslams. Minėjimo pabaigoje buvo bendros vaišės ir aukų rinkimas LB, ALTui ir Lietuvos Ambasada Washingtone.

L.Z.

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro pasakutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įršta į kietus viršelius ir sukruta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA

19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

“TORVIL” LTD.

FASTEST AND SAFEST!

WE ALSO SELL AGRICULTURAL EQUIPMENT

Ask for the latest catalogue “TORVIL 92” with information on:

- Food • SWEETS • CIGARETTES • LIQUOR • KITCHEN & BATHROOM Supplies • CLOTHING • SHOES • Bedding
- HARDWARE & APPLIANCES • Bicycles • TOYS & STATIONERY • POTS & PLATES • MEDICINE
- AGRICULTURAL EQUIPMENT & PARTS • TIRES • CARPET & FLOOR COVERINGS • INSURANCE
- FORWARDING OF MONEY & PARCELS AND MUCH MORE

CALL TOLL FREE 1-800-972-9284 OR 1-800-932-7995

Head Office: 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622

Branch: 1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212

Tel: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875

Tel: (716) 894-9880 Fax: (716) 894-9880

RELIABLE SERVICE TO YOUR HOMELAND

YOU CAN DO EVERYTHING BY PHONE

APIE SPORTUS

VLADAS VJEIKIS

O taip sau, be jokio reikalo prisipažinsiu, kad niekad nesu buvęs beisbolo rungtinėse. Taip pat ir futbolo. Dar blogiau. Labai piktai žiūriu į tuos milijonus dolerių gaunančius sviedinio mėtytojus. Tai žmonės be jokios moralės. Šiandien jie mēto sviedinį viename klube, o rytoj jau kitame. Kuris daugiau moka pas tą ir eina. Ir stebiuosi amerikiečiais, kurie vaikšto į rungtynes, moka didžiulius pinigus už bilietus ir dar gadina sau gerkles berėkdami. Šioje plotmėje nesuamerikonėjau.

Dar prisipažinsiu, kad olimpinį žaidimų kartais pasižiūriu televizijoje. Dabar vyksta žiemos olimpinės rungtynės. Daugybė tautų dalyvauja. Net ir Lietuva po daugelio metų pertraukos. Taigi čia lyg ir patriotinis mostas iš mano pusės.

Tarp visų valstybių dalyvauja ir labai keista valstybė. Nei šiočia, nei tokia. Nei ji vėliau turi nei himnų. Tai iš sovietijos skeveldrų sudaryta grupė. Jokia paslaptis, kad tai sovietijos sportininkai profesionalai, kurie nieko kito tik ir neveikia, rengiasi olimpiadai, kad galėtų papilti geros propagandos apie viso pasaulio rojų. Per eilę metų laimėjo pirmąsias vietas. Ir kaip nelaimėsi berungtiniaudamas su profesionalais prieš mėgėjus. Tai vis pataikavimas sovietams. O kaip atrodo ta grupė? Ogi labai agresyviai dėvi sportinius rūbus su užrašais SSSR. Teisinasi. Sako esą tokie neturtingi, kad negali naujų uniformų įsitaistyti. Jeigu būčiau tikras amerikietis, pasakyčiau... BALONY!. Toliau mulkina pasaulį, kaip ir anksčiau. Kodėl jie dėvi sovietiškas uniformas? Todėl, kad jie kaip privilegijuota sovietijos klasė dar svajoja apie sovietinio režimo grįžimą. Nepaslaptis, kad komunistinė hierarchija sovietijoje nedateklių nepažino. Prie jų reikia priskaityti ir sportininkus. Tad kam čia skubintis plėsti sovietinius ženklus nuo uniformų? Gal dar vienas pučas ir dalykai vėl bus kaip buvę. Specialios krautuvės, kurortai, užsienis ir t.t.

Pataikavimas sovietams nėra jokia naujiena. Mes savo kailiu tą gerai patyrėme. Neatsilikta ir olimpiniai vadai. Išranda naujas taisykles, kad tik nenus-

kriausti sovietijos. Lietuva olimpinuose žaidimuose negalėjo dalyvauti, nes esą ji nebuvo tikra valstybė. Bet kažkokia, keista pusiau sovietinė gali. Olimpiniai vadovai tuojau pat surado skyles pro kurias tie sovietiniai privilegijuoti sportininkai gali dalyvauti. Net naują valstybę sugalvojo, kurios nėra jokiam žemėlapyje ir vargu ar bus.

Teko girdėti, kad amerikiečiai, kanadiečiai ir kiti slankioja po tos naujos valstybės sportininkus ir perka juos, kaip vergus senovėje. Kas daugiau moka, tas gauna. Šiandien sovietas, o rytoj amerikietis, kanadietis, o gal australietis. Tad ar ne juokingai atrodo tie olimpiniai žaidimai? Siūlau panakinti valstybes. O kam jos, jeigu jas galima sukurti. Tad tegul sau suvažiuoja įvairūs profesionalai ir grumiasi už save. Nereikės sukuti galvą ar amerikietis.

Džiaugiuosi, kad nesu sportininkas. Baisiai sunku būtų pasirinkti klubą, val-

stybę, kraštą. Sportininkams lengva. Kas daugiau moka tam ir giesmę gieda.

Kaip toli nurėpliojo šiuo laikiniais olimpiniais žaidimais nuo pirmųjų Graikijoje. Tiesa, neša ugnį nuo Olimpo kalno, bet užmiršo tradicijas tame kalne puoselėtas. Be sportinių žaidynių taip pat buvo ir meninės rungtynės. Poetai, aktoriai dalyvavo.

Laimėtojas buvo įteikiamas laurų vainikas. Šiandien laimėtojas žvalgosi, kaip dolelių daugiau prisigraibyti. Laurų vainikas? Kokia nauja? Gal sriubą virdamas gali vieną kitą lapelį dėl skonio įmesti.

O laikai, o papročiai! – sušuktų graikas pamatęs šių laikų olimpiadą.

■ Laiškai Dirvai

Gerbiamas Redaktorau, Rytų Europos staigūs politiniai ir militariniai posūkiai neužilgo palies ir Mažosios Lietuvos (Kaliningrado srities) teritorinę ateitį. Labai svarbu, kad lietuvių tautos interesai šio mūsų krašto tolimesniame likime nebūtų nustelbti svetimų agresyvių kraštų naudai.

Jeigu Mažoji Lietuva pasiliktu nuolatine naujosios Rusijos teritorija, tai lietuvių tauta ir valstybė atsirastų labai grėsmingoje būklėje: Kraliaučiaus sritis ilgai būtų išvysta į didžiausią Baltijos uostą, kurį visi Rusijos keliai eitų per Lietuvos teritoriją su nuolatiniomis taršos, svetimų žmonių maišaties ir ekonominio išnaudojimo pasekmėmis. Lietuva amžinai pasiliktu

Rusijos politinių ir militarinių interesų zona.

Labai vertintume, jeigu pridėtas sveikinimas Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininkui V. Landsbergiui ir kreipimasis dėl Mažosios Lietuvos rastų vietos mūsų laikraščio puslapiuose. Lietuvos šauliai gausiai dalyvavo Klaipėdos išlaisvinimo kovose.

Su pagarba Algis Regis V.D. Šaulių rinktinės valdybos vardu.

Ponui

Vytautui Landsbergiui
Lietuvos Respublikos
Aukščiausios Tarybos
Pirmininkui
Vilnius, Lietuva
Didžiai Gerbiamas Pone
Pirmininke,
Vytauto Didžiojo Rinkti-

nės šauliai, visuotiniame narių suvažiavime 1992 m. vasario 2 dieną Chicagoje, apžvelgę savo veiklos uždavinius ir organizacinį sąstatą, Jūsų asmenyje sveikina Tarybą, Vyriausybę, Lietuvos Šaulių sąjungą ir visą tautą išsilaisvinusią iš prievartinės santvarkos varžtų.

Toli nuo tėvynės nublokštiems šauliams Lietuvos nepriklausomybė buvo aukščiausiu siekiu. Pirmykščiai Lietuvos laisvės kovų savanoriai – kūrėjai pratęsė šias pastangas išeivijoje per daugiau pusšimtį metų neapleisdami šaulių gretų. Ne didelei jų daliai pavyko sulaukti šiandieninio naujo laisvės ryto tėvynėje.

Mus didžiai slegia, kad tautai švenčiant Lietuvos nepriklausomybės atstatymą Mažoji Lietuva vis dar tebėra už Lietuvos valstybės ribų atvira kitų tautų grobuoniškomis užmačioms. Prūsų Lietuva, tarsi skydu, per ilgus šimtmečius dengė visos tautos ateitį kartu ir kultūrinėmis priemonėmis, kad Baltijos erdvė būtų išsaugota tolimesnių lietuvių tautos kartų gyvenimui. Nusiaubti visuotinio genocido, praradę savo esimą jie paliko kraują paženklintą žemę savo testamentu ir kelrodžiu gyvajai tautos daliai. Šios epochos lietuviai yra atakingi už to krašto tolimesnį likimą. Be Mažosios Lietuvos naujai atsikūrusi Lietuvos valstybė neišvengiamai

taptų prieangiu Rusijos tolimesnei ekspansijai ir savo pačios pražūčiai.

Vytauto Didžiojo Šaulių rinktinė, gausiausias šaulių telkinys už tėvynės ribų apjungęs laisvės kovų savanorius-kūrėjus rytų ir vakarų frontuose, prašo Jūsų, Didžiai Gerbiamas Aukščiausios Tarybos Pirmininke, o taip pat Tarybos ir Vyriausybės ypatingo dėmesio ir neatlaidžių pastangų siekti Mažosios Lietuvos grįžimo prie tautos kamieno bendroje Lietuvos valstybėje.

Raštą pasirašė:
Algis Regis, Alfonsas Paukštė ir Jurgis Savickas

–KARAS BRAUKIA KRUVINĄ AŠARĄ–

Tai Algirdo Gustaičio dienoraštis apie pabėgimą iš Lietuvos per Vokietiją iki D.P. stovyklos Hanau.

Aprašo lagerio gyvenimą, čiurlioniečius, įvairius koncertus, vaidinimus, sporto rungtynes.

Suriša svarbius pasaulio įvykius su pabėgėlių kasdieniniu gyvenimu.

Gausiai iliustruotas, 941 psl. Kaina \$30.00 & pašto išlaidos.

Devenų Kultūrinis Fondas
P.O. Box 10782
St. Petersburg, FL 33733

LIETUVOS VALSTYBĖS OPEROS SOLISTŲ IRENOS MILKEVIČIŪTĖS

IR

VACLOVO
DAUNORO

KONCERTAS

AKOMPANUOJA
ROBERTAS
BEKIONIS

SEKMADIENĮ KOVO 8 D. 4:00 VAL.
DIEVO MOTINOS PARAPIJOS SALĖJE

BILIETAI PO \$15.00 \$10.00 IR \$5.00 UŽSAKOMA PAS
MARYTĘ MIKONIENĘ 531-2190, ONA ŠILĖNIENĘ
531-8207, ARBA SVETAINĖJE PO MIŠIU

RENGIA LIETUVIŲ FONDAS

CLEVELANDO LIETUVIŲ MENININKŲ DOVANA

Lietuvos našlaičiams, seneliams ir Sibiro tremtiniais.

Tikim, kad prie šios dovanos prisidės ir Clevelando visuomenė – išklaussys mūsų nuoširdžią programą ir sušelfs reikalingiausius pagalbos žmones.

Pirmoji kvietimui į talką atsiliepė Birutė Smetonienė. Mes jau radom ją čia atvykę į Clevelandą. Ji mokė mūsų vaikus, anūkus muzikos, daug koncertavo ir dabar tebeskleidžia meilę muzikai, mokydama didelę grupę mokinių.

Australijos lietuvių dova na mums – sopranas Virginija Bruožytė-Muliolienė. Ji baigė universitetą Melbourne, jau ten dalyvavo universiteto operų pastatymuose. Yra dainavusi Mozart "Requim", Beethoven'o "Choral Fantasy ir Mahler'io antrojo simfonijoj". Dabar ruošia laipsnį Cleveland'o Muzikos Institute – prieš keletą savaičių ją girdėjom Cimarosos operoj Ilmatrimonio Segreto (slaptos valdybos), kurioj gražiai dainavo Elisettos rolę. Virginija, kiek laikas leidžia, mielai talkina mūsų kolonijos renginiuose.

Pianistas Vytautas Puškorius baigė Bowling – Green universitetą dažnai koncertuoja. Su koncertais yra aplankęs Pietų Amerikos lietuvių kolonijas.

Rita Čyvaitė-Kliorienė užaugo tarp mūsų ir išaugo į labai svarbų asmenį lietuvių muzikos kultūroj. Baigus Cleveland'o Valstybinį Universitetą tuoj ėmėsi lietuviško darbo. Ji vadovavo "Nerijos" studenčių grupei, talino Grandinėlei, vadovauja

Dievo Motinos parapijos chorui, išleido kalėdinių giesmių CD ir cassette. Dirigavo dainų šventėje, veikia Šiaurės Amerikos Lietuvių Muzikų sąjunga ir dėsto lituanistinėje mokykloje. Šio koncerto programai ruošia kelias dainas su gražiabalsiais lituanistinės mokyklos mokiniais. Bus gražu matyti ir girdėti Cleveland'o vaikus, remiančius Lietuvos našlaičius.

Jennifer Cochran (Luitaitė). Kai atvykom į Clevelandą mus nuoširdžiai pasitikio ir daug kam padėjo įsikurti. Jennifer prosenelė, Julia ir Jurgis Salasevičiai, jos seneliai Alvina ir Petras Luizos, buvo vyčių veikėjai. Motina Juliana Hammond irgi yra dainininkė, savo laiku dalyvavusi Dirvos dainininkų konkurse. Jennifer baigė Clevelando Muzikos Institutą, laipsnį gavo CWR universitete. Dėsto dainavimą ir ruošiasi operų rolėm. Su Clevelando Opera dainuos rolę "Sound of Music".

Roma Voroneckaitė – Bandzienė, gimusi Žemaitijoje muzikos mokyti pradėjo Jurbarko, vėliau Kauno J. Gruodžio aukštesniojoje muzikos mokykloje ir studijavo Vilniaus konservatorijoje. 1986 m. baigusi konservatoriją dirbo Vilniaus pedagoginėje mokykloje, vėliau – Vilniaus choreografijos mokykloje. 1990 m. atvyko į JAV dalyvauti tarptautiniame konkurse Oberline, pasiliko ir apsigyveno Clevelande.

Dorota Sobieska gimė

Varšuvoj. Jos seneliai yra lietuviai. Muzikos mokyklą baigė Varšuvoje. Turi M.A. anglų kalbos Varšuvos ir Kent State universitetų. Ruošiasi daktaro laipsniui ir studijuoja operų roles. Jai akompanuos jos vyras pianistas Jasek Sobieski.

Aldona Stempuzienė.

Daug lapų reikėtų aprašyti visus jos darbus. Ypač puoselėjimą ir reprezentavimą lietuviškos muzikos. Suglaustai aptariant – 12 -kų operų rolių, keturios plokštės. Koncertai Šiaurės ir Pietų Amerikoje. Ir pagaliau, 1989 m. svarbiausia kelionė ir koncertai Vilniuje! Šiuo metu dėsto dainavimą Cleveland'o Music School Settlemente. Balandžio mėn. dainuos Chicago Lietuvių Operoj. Gegužės 10-tą d. jos iniciatyva Cleveland Music School Settlemente įvyks modernios muzikos koncertas. Bus atlikti: Szymanowskio, Bacevičiūtės ir Švedo kūriniai. Solistė Aldona Stempuzienė labai mielai sutiko sustatyti ir koordinuoti programą. Šiame koncerte jai akomponuos muzikas Mark George.

Dr. Mark George pianinu pradėjo skambinti būdamas 6-ųjų metų. Laimėjo daug konkursų, stipendijų ir jų pagalba įsigijo Muzikos daktaro laipsnį Clevelando Muzikos Institute.

Prieš pora metų jis akomponavo solistei Aldonai Stempuzienei ir Jennifer Cochran Dievo Motinos Parapijos koncerte. Vėliau Chicagoje "Margučio" koncerte.

Jis koncertuoja kaip pianistas ir su kamerinės muzikos grupėmis. Dėsto Case Western Reserve Universitete ir keliose kolegijose. Susipažinęs su lietuviais

PENSININKŲ SUSIRINKIMAS

Šį kartą narių susirinkimas bus kovo mėn 11 d. 2 val. popiet, trečiadienį, Lietuvių Namų viršutinėje salėje, kurio metu paminėsime 1990 m. kovo mėn 11 d. Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą.

Po trumpo paminėjimo bus skanūs, Gintaro valgyklos paruošti pietūs.

menininkais labai rūpinosi Lietuvos reikalais ir atsargiai užsiminus apie planuojama labdaros koncertą mielai sutiko talkininkauti.

Jis akomponuos Aldonai Stempuzienei ir Jennifer Cochran.

Programą praves ir aklamuos Vilija Nasvytė – Klimienė. Gimė Clevelande. Baigė 1900 Clevelando Valstybinį Universitetą ir įgijo psichologijos magistro laipsnį. Išskili skautininkė skautų organizacijoje.

Balfo "Gala" koncertas – kovo 22 d. 4 val. po pietų Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Kviečiame kuo gausiau dalyvauti. Rėmėjams specialios vietos 25 dol. asmeniui. Įėjimas auka 7 dol.

KVIEČIA Į ŠOKIUS

Nuo kovo 3 d., kiekvieną antradienio vakarą vyks estradiniai, baliniai šokiai Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Pradžią 7:30 iki 8 val. – šokių pamokos nemokamai. O nuo 8 v. iki 11 val. baliniai šokiai grojant įrekoruotai muzikai. Kaina suaugusiems 4 dol., jaunimui iki 18 m. – 2 dol.

Kovo 10 d. 9 val. vakaro atvažiuavę svečiai, balinių šokių specialistai, demonstruos balinius šokus.

Visi, pavieniai ir poros, kviečiami ir laukiami.

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236

VISAIS KELIONIŲ REIKALAIS

SKAMBINKITE RITAI STAŠKUTEI 932-6100

(7-10)

LIGHT HOUSEKEEPING 1 DAY A WEEK IN LAKEWOOD 521-2803

(...)

Velykiniai siuntiniai Lietuvon iš Clevelando - iki kovo 4 d.!

ir tik 69 centai už svarą, jei siuntinys sveria virš 100 svarų; 79 centai už svarą lengvesniems siuntiniams (minimumas - 20 dol.)

BE JOKIŲ PAPILDOMŲ PRIEMOKŲ Iš anksto susitarus telefonu, siuntiniai gali būti paimti iš namų. Sunkiems laikams Lietuvoje atėjus, pasiteiraukite dėl maisto siuntinių (skubus pristatymas). Skubus pinigų pervedimas giminėms Lietuvoje.

Antr. – penkt. 9 val. iki 5 val. Šeštad. – 9 val. iki 2 val.

atlanta IE 639 East 185th Str. Cleveland, OH 44119 Tel. (216) 481-0011

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vesinama teikianti jaukią atmosferą mūšio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

IŠEIVIJOS GROŽINĖS LITERATŪROS IR KITOS PREMIJOS

Kasmet JAV LB skiria \$3,000 premiją lietuvių literatūrai. Vienais metais ji tenka mokslo veikalui, o dvejus metus grožinei literatūrai. Už 1991 m. darbus ši premija teks grožinei literatūrai. Premijuotiną darbą parenka Kultūros Tarybos sudaryta komisija. Šią komisiją sudaro: A. Staknienė, pirm., Viktorija Skrupskelytė ir Algirdas Landsbergis, nariai.

Premijai darbą parenka iš jau pasirodžiusių veikalų ir iš komisijos vertinimui pristatytų rankraščių. Rankraščius siųsti iki 1992 kovo 25 komisijos pirmininkei, A. Staknienėi, šiuo adresu: 161-16 84th Avenue, Jamaica, NY 11432. Taip pat prašomos ir leidyklos prisiųsti 1991 metais savo išleistus grožinės literatūros darbus.

Taip pat jau eilę metų premijas skiria ir Lietuvių Fondas už kitus išeivijos kultūrinio darbo atsiekimus. Tai \$1,000 premijos dailei, teatrui, žurnalistikai, muzikai ir lietuviškosios radijo programoms. Šioms sritims įvertinti komisijas taip pat sudaro JAV LB Kultūros Taryba. Komisijos vertins 1991 metų darbus. Joms pirmininkauja: dailei – A. Kašubienė; muzikai – A. Kepa Iaitė; teatrui – A. Bajorūnaitė; žurnalistikai – A. Juodvalkis; radijo valandėlės – J. Dantienė.

BIRUTĖS PŪKELEVIČIŪTĖS AŠTUONI LAPAI IR JOS NORAS APLANKYTI LIETUVĄ

Gauta žinia, kad Vilniuje šiomis dienomis "Vaga" išleido Birutės Pūkelevičiūtės knygą Aštuoni Lapai, kuri išeivijoje pasirodė 1956 metais ir tada laimėjo dienraščio "Draugo" romano premiją. Knygos Aštuoni Lapai honoraras paskirtas Sąjūdžiui.

Rašytoja pastoviai gyvena Daytona Beach, Florida. Ji žada šią vasarą pirmą kartą po karo aplankyti Lietuvą. Prieš metus su puse, jos knygutė vaikams, Kalėdų dovana, irgi buvo išleista Lietuvoje.

RASA RAZGAITIENĖ Į ŠKOTIJĄ

Americans for Due Process koordinatorė Rasa Razgaitienė vasario 24 d.

išvyko į Škotiją, kur yra prasidėjusi buvusio 12-tojo batalijono karininko Antano Gecevičiaus civilinė byla prieš Škotijos televiziją.

A. Gecevičius iškėlė Škotijos televizijai milijoninės vertės ieškinį po to, kai jie 1987-ais metais jį apkaltino karo nusikaltimais vienoje televizijos programoje. Tikimasi, kad dalyvaus ir liūdininkai iš Lietuvos, įskaitant ir buvusius tardytojus bei prokurorus.

Americans for Due Process organizacija šiuo metu atnaujina savo darbą, renka informaciją apie vėliausius įvykius šioje srityje ir akty-

viai bendradarbiauja su kitomis Pabaltiečių grupėmis šiuo opiu klausimu.

KAZIMIERA SAKALIKENĖ,

gyvenusi ilgą laiką Clevelande, smūgio ištikta staiga mirė vasario mėn. 9 d. 1992 m. Miami Heart Institute ligoninėje. Nuliūdime liko sūnus Romas su šeima.

DR. JONAS MAURUKAS, pastovus Dirvos rėmėjas, daug metų buvęs Vilties Draugijos vadovybės, mokėdamas prenumeratą, su linkėjimais atsiuntė ir 100 dolerių paramą. Labai dėkojame.

DETROITO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ CENTRAS

Už Dirvos patamavimus garsinant Vasario 16-tosios minėjimą, per Česį Šadeiką atsiuntė \$25 paramą, už kurią dėkojame.

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

mirus, sūnui DR. POVILUI ŠVARCUI, ir žmonai ALDONAI, dukrai VANDAI TERVYDIENEI ir vyrui VLADUI, anūkams ir giminėms reiškiamo gilią užuojautą.

*St Louis apylinkių
Tautinės Sąjungos skyrius*

Tešviečia Amžinoji Šviesa

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

Jos liūdinčiam sūnui DR. POVILUI, jo žmonai ALDONAI, jų dukterims bei kitiems artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

E. ir K. Milkovaičiai

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

mirus, sūnui DR. PAULIUI ŠVARCUI, dukrai VANDAI TERVYDIENEI, su šeimoms ir artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą

Jonas ir Anelė Gumbelėvičiai

A.A.

RIMUI KUBERTAVIČIUI

staiga Lietuvoje mirus, žmoną ALDONĄ, seserį DALIĄ MAURUKIENĘ, visas gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė

*Lili ir Vladas Bložės
Elena ir Viktoras Čeičiai
Janina Ūsienė
Aina ir Vytautas Ūsai
Gražina Pauliukonienė*

PARTIZANŲ VADO PRISIMINIMAI...

(Atkelta iš 2 psl.)

Trečioji dalis prasideda minint išdaviką J. Markulį – Erelį. Autorius rašo apie vienu metu Vilniuje buvusią vyriausią partizanų vadovybę, apie Daktaro ryšius su Bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžiu (BDPS), apie įtarimą, kad Daktaras įvykdęs išdavysčių. Ar čia tas pats Daktaras, kuris su Vanagu kartu išėjo partizanauti, minėtas pirmoje dalyje?

1947 partizanų veikla pasunkėjo, jau buvo kitaip ir žiemos metu. Vanagas dalyvavo medžiagos, skirtos prasižėmimui į vakarus, ruošime, tam prasižėmimui, kurį du kartus įvykdė Lukša, apie kuriuos žinome iš Daurmanto – Lukšos knygos. Lukšos knygoje aprašyti Rimvydas ir Skrajūnas – Skirmantas (pastarasis – tai pats J. Lukša) knygoje taip pat minimi. Gana daug vietos šioje dalyje skiriama įvairių slėptuvių aprašymui

– kas, kur, pas ką gyveno, kaip slėptuvę išsikasė, kas su ja atsitiko ir t.t. Yra gana išsamus skyrelis apie partizaninės kovos taktiką bei, bendrai, apie rezistencijos veiklos apimtį bei okupanto nuolat pinamas pinkles. Pačiame gale telpa 7 puslapiai užvardinti "Civilizacijos gėda" apie lietuvių tautos kančias, apie vykdomą genocidą. 1947 rudenį tapęs Dainavos partizanų apygardos vadu, šis lietuvių tautos rezistencinių kovų didvyris labai realiai, bet su dideliu pasiryžimu žvelgė į 1948 metų kovos, aukų ir pastangų dienas.

(1992-II-4)

(Bus daugiau)

1040 U.S. Individual Income Tax Return - 1991

**SERVICING
INDIVIDUALS and
SMALL
BUSINESSES**

Diane Stimburys
Accounting Services
Enrolled Agent

943-6610
28080 Chardon Road, Suite 206
Willoughby Hills, OH 44092
Reasonable Returns at Reasonable
Rates - Call for YOUR Appointment!

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

mirus, jos sūnų A.L.T.S-gos pirm. DR. POVILĄ ŠVARCĄ, dukrą VANDĄ TERVIDIENĘ, jų šeimas, gimines ir artimuosius širdingai užjaučiame ir kartu liūdimė

*A.L.T.S-gos Los Angeles skyriaus
Valdyba ir nariai*

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

mirus, jos sūnui A.L.T.S-gos pirm. DR. POVILUI ŠVARCUI, dukrai VANDAI TERVIDIENEI, jų šeimoms, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškiamo.

*Liucija ir Antanas
Mažeikos*

A. A.

MARTAI ŠVARCIENEI

mirus, sūnui DR. POVILUI ŠVARCUI, dukrai VANDAI TERVIDIENEI, jų šeimoms ir artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą

*Pranas ir Onutė Dovydaičiai
Petras Maželis
Izabelė Oksienė*